

öfriga kunskapsarterna angår, så war den rigtige kannedomen af werldssystemet wist icke död för de gamle. Det war först Aristoteles, som framkom med den förslagsmeningen, att jorden war planeternas medelpunct, och den peripathetiska Ptolomeus, som gjorde den till den herrskande. Ännu frångare dömmes Förf. om de gamles medicin, då han sid. 39, försäkrar, och ordspråket om hans öfverkunnet är mig alldeles obekant. Deremot wet jag, att hans stora, i hufwudsaken knappast upphunna, aldrig öfwertröffade wetenskapliga värde, är allmänligen erkändt, och att en af sednare tidens kunnigaste medici uttrat sig om Hippocrates och hans båda förträffliga efterbljare Galenus och Cornelius Celsus (den sisse en latinare) att de böra flitigt studeras, om ej för annat, åtminstone för att inse, huru föga man nu för tiden wet, mera än de.

(Forts. e. a. g.)

Till Redaktionen af Tidningsbladet Kometen.

(Inskändt.)

Med länsla af tacksam förbindelse har jag sunnit, att Tit. af verkligt nit för rättwisa behagat införa min förra artikel, med det för mig wigtiga återkallelsebelegget af Tit. Liljestrå, uti sin Tidning. — Jag förmodade att Argus icke skulle lemna denna artikel obeswarad, och jag går nu att motta Argi diatrib med nedanstående replik, för hwilken jag utber mig en plats uti Redaktionen blad.

Om jag icke skulle erhålla någon annan uppriktelse för den stymf man lödt tillfoga mig, med angifwelsen om Majestätsbrottet, så har likwäl Tit. genom offentligbrandet af återkallelsen, fredas mig från Opinionens mistänka, och hwarfdre jag härmedelst får aflägga min tackägelse. Falköping och Kjettelstorp den 23 Mars 1827.

E. Matt och Dag

Argus III har uti N:o 22 af sin Tidning uttrat mycken förtrytelse öfwer min till Kometens Redaktion insända artikel, hwilken egentligen äfystade en för mig wiktig ätt offentligbrande, men tillika innehöll en och annan bitter sanning för den, som deraf besann sig träffad. Jag förbigår att beswara Argi ensidigt författade reminiscencer i den mån de innehålla sanning och wilja endast i korthet förklara, det Argus med alla sina ögon mistog sig den gång han trodde, att någon wederbbrandes förklaring öfwerbewisade mig direkte om flere falska uppgifter, likaså bedrager han sig, då han anser mina angifwelser och min återkallelse hos Rikens Ständers Justitie Ombudsman wara ett "gåckeri med högsta ättlagaresmagten och allmänheten." — Jag eger ännu i min wärd bewis för sanningen af mina angifwelser, men agtningen för wälwiljans förtroende förbjuder mig att utan högsta nödsfall producera en del deraf, och sielfwa mina då warande motparter, för allmänheten otäckliga, inre öfwertrygelse, skall icke kunna neka mig det wilsord, att ingen af mina angifwelser war obefogad. — Hwad åter min återkallelse beträffar, så tror jag aldrig, att hwarken den högsta ättlagaresmagten eller den owäldigt tänkande allmänheten, qualificera den för ett owärdigt gåckeri. — Då en oerfaren, fattig och för en måglig cabal blottstänkt yngling frånträder ett rättwist föromål, kan han säkert af dessa båda auctoriteter wänta ett mildare bedömande. — Mine wederparter lido äfwen "derwidbero," och det är endast Argus, som i sin diatribe emot mig återför dem på papperit, för att winna mer utrymme för sin bitterhet.

Argus säger att han "skulle blygas för sig sielf om han ett ögonblick satt i fråga att införa" min senare angifwelse, och uppger såsom skäl dertill, af honom icke owäntade motiver — hwad innehöll då min senare så kallade angifwelse, och hwad kunde vara driffäddern för densamma? Jo den inneshöll hufwudsakligen Capitaine Liljestrås återkallelse i afseende på ett mot mig angifwit Majestätsbrott, och den Redaktion, som maculerar en så bestäffad handling, ger derigenom icke tillkänna särdeles omsorg för hwarken egen eller andras existens. — Då öfwerwinnersliga hinder woro mig i vägen till sukkomlig rättwisas erhållande, gjorde

jag lifväl allt, för att i allmänna opinionen freda mig från skymfen af ett Majestätsbrott, lika förlöjande mot min själs hjälpe, min undersåtliga pligt och wärdnad, som emot den en gång säkert uppdragade sanningen. — Se der motivet. —

Hr Johanssons glömska, af hwad som föreföll, då jag förliden sommar besökte honom på des rum, förwånar mig; des utfart mot mig och min tros wärdighet, föraktar jag, under lugnt medvetande af sannfärdighet, och får denna gång endast förklara, att Herr Johanssons mångåriga, under publikens ögon tilltryggalagga bana, ingalunda hos mig förwärfwat honom eller hans magtspråk mera tros wärdighet, än hwad jag wet och känner mig sjelf ega.

C. Natt och Dag.

Musik.

Till en wän, som gått miste om ett pastorat.

Min bror, du saknat bröllopskläder,
Derföre om . . . g du miste gif.
Trots denna motgång, du dock tråder
Bland oss med samma glada blick.
Om du ej just ditt anlet swalkar
I Wetterns glittrande behag,
Inför hvars glas Justians balkar
Sig ajusterer hwarje dag
Bland hafsfruar med hwita stjor,
Så wet det finnes andra mdior
Och flere pastorater än.
Wälän, så trösta dig, min wän.

Wist är det lust på nageln weta:
Der ligger prestgård och mitt hus,
Der kan jag mina hjordar beta,
Der under lönnen ha mitt frus,
Der mina ostar, mina kalfwar
Wid gigans spel gå uti dans,
Der skuggar ekens höga allwar
Min lilla tuswas blomsterkrans,

Men lifwet bjuder: tåligt lida.
Ljus också är försakelsen.
Snart det till Riksdag lärers strida,
Du träffar gubbarne igen.
Der, broder, får du nog att ståta
Och kanske deras votum blöta;
Emellertid tag ej humdr.
Den ej kan pastorater samna,
I Caput bonæ spei må hamna
Och glädja sig åt småll'n han hydr.

Uti en pjese, om rätt jag minnes,
I Tillfället gör tjuwten, bror,
Ett pastorat än ledigt finnes, *)
Med Hjortsberg står det skönt i flor.
Prostinna nått och förligt dansar,
Fast kläckarn skrälur något best.
Der binder kärlek sina fransar
Och der sin hydda glädjen rest.
Det ligger under warma zonen.
Lägg in och sök hos Direktionen,
Men om det dig renderar stort,
Derom jag ingen ting förspört.

På solens wagnskarm månen rullar,
På bbljan ekorn med sin swans,
Och såken genom Stockholms tullar
Wäl bondens säte går i dans.
Så låt mig och uppå din lyckas
Din framtids lyckas hundswott stå,
Ej lifwet jemt af mot skall tryckas,
Snart skall din frälsningstimma stå.
O låt mig då, så snabb som vinden,
Få hoppa af och bryna grinden
Till pastoratet, dit du far;
Der hwila ut från stormen, mddan,
Der plocka aren efter grödan
Och sofwa middag alla dar.

*) I fonden synes en kyrka ic.

Måttelse.

Uti No 28, 6 sp., r. 21 nedifr., står: theokratiska; läsa: theoretiska.

Ördagen den 14 April 1827.

Något att fundera på under
Helgen.

Vi nämnde i förlidne nummer, att publiken snart har att förwänta Tragedien Othellos uppförande på Kongl. Swenska Theatern efter de föräns dringar, som sunnits behöfliga och för tillfället nödwändiga, dock ej, som Granskaren synes påstå, med ett sådant travestierande, att man med Shakespeares eller Herr Nicanders öfversättning i hand icke skulle kunna igenkänna en rad af den verkliga. De strider för och emot denna piece, som i åtskilliga Tidningar uttrats, återföra vårt minne på en ungefär lika bestäffad kamp, då under den så högt förtjente och allmänt älskade och öhgaktade Herrens, som före Herr Excellencen Lagerbjelke war Theaterns Styresman, den första Shakespearska Tragedi gafs, nemligen Hamlet. Huru uppträdde då icke de obudne pennfäktarne för att bewisa det föregifna non sens, hwilket åfwen i denna, nu mer af hela allmänheten omtypta piece, sades utgöra den osmakliga författarens hufwudcharacter. Men den goda saken segrade, och detta, wiserligen då för tiden wägade företag, utgör en af de oskrifliga blommor i den franske Baron Åkerhjelm förwårhwade sig under den tid han war Theaterns Directör. Vi erinra oss ännu lifligt den afton, då Hamlet första gången uppfördes. — Husets war fullt och biljetterna woro redan på morgonen samma dag utsälde, hwilket war händelsen under flera weckor. Midauen drogs upp och den djupaste tyfnad herrskade öfwer allt. Åklådarnes uppmärksamhet war på det högsta spänd. Man wäntade sig något owanligt och stort. Piecen hade en lång tid

utgjort det allmänna samtalsämnet. Därför förfetade den ej sin werkan. Utmärkt wäl blef den åfwen spelad. Herr Åbergson såsom Hamlet och Herr Cederholm såsom Claudius wunno ett utomordentligt bifall.

Och såsom en gård åt den förres mästreliga action, berättade ryktet, att han dagen efter, af den då warande Engelska Ministern, njdt en särskild utmärkelse. Hans rol har med allmänt bifall blifwit öfwertagen af Hr Thorslow, och Hr Cedersholms plats har efter wårt enskilda tycke ej förlorat i sin efterträdare. Om nu samma uppmärksamhet kommer att stänkas åt Othello, kunna wi naturligtwis icke på förhand bestämma; åfwen som det icke tillhör oss att beddma, huru rolerne blifwa utdelade, och om walet i alla affeenden är träffande. Wi äro fullt öfvertygade, att den kommer att gifwas ganska wäl. Hr Almlöf såsom Mohren, Mamsell Strömstedt såsom Desdemona, och Hr Lindman såsom Iago, Hr Thorslow såsom Casio, &c. &c. äro wäl de hufwudsakligaste rolerne, och publiken hoppas af dem alla det bästa. Det är först i stora characterer, som den samma aktören kan finna någon verklig utveckling för sin förmåga.

Wid detta tillfälle torde det wäl icke wara alldeles ur wägen att fråga dessa herrar, som beständigt roya på smak, hwad de egentligen mena dermed. Granskaren har nyligen uttrat, att Shakespeare wäl är ett stort snille, men saknar som oftast all smak. För denna åsigt kan man wäl uppleta tusentals bekännare. Men wi fråga tillbaka, kan man tänka sig en smak, som är mer än en? Tänker man sig flere, då består alltsammans i tycke så att hwad

den ene kallat skönt är för den andra sult, men huru kommer man då till något gemensamt resultat? Begreppet om smak måste sålunda utgå från en princip, och vara skildt från alla conventiösa tycken. Men hvar är denna princip att finna? Är den icke i själwa verket sanningen? Ty sanning måtte väl utgöra den högsta skönhet, och sålunda vara regeln för all smak. Nu frågas, kan man tänka sig snille utan, smak, i den bemärkelse vi angifwit? Är snillet ej den högsta sanning, här det ej inom sig själf regeln och rättfärdigheten för sina productioner, så är det ju icke snille, utan galenskap, wanwett? Sålunda måste också det samma snillet, — wi tala icke om feberyra och en tygellös phantasi, — aldrig kunna tänkas utan smak. Men nu är förhållandet detta, att menniskorna falla det för smak, som hvilat på deras enskilda, ofta missledda eller dunkla tycken. Hvad äro t. ex., de mycket utbasunade tragedierne hos Fransoserne? De äro förträffliga för dem i deras tycke, men äro de der före ewigt gällande mönstre för smaken? De behaga dem, emedan de framställa en bild icke af hvad de skola framställa, utan af Fransyska hofintriger, tänkesätt och långa wälsignade tal. Der uppträda icke Grekiska och Romerska characterer, utan fransyska hofintrigdrer, och fransyskt galanteri. Såsom en spegel af det då warande lifwet och tänkesättet, äro de förtjenta af wårt studerande, men icke innes hålla de egentligen den samma smaken, det wi såga den högsta sanning, af det de föregifwa sig wilja framställa. Från detta fel är den Engellske författaren fritagen. Dersöre tillhöra hans characterer icke något wißt land och folk (i den mening wi taga det) utan hela menskligheten. Dessutom uppsätter alltid Shakespeare på banan storra, energiska characterer, hwilka nödwändigt wälka intresse, då man hos andra ej sållan träffar små hwardagsfigurer, hwilka äro likgiltiga för oss antingen de komma att lesas eller dö. Allt har hos honom lif och rörelse. Intet stillastående. Men det måste wi medgifwa att det fordras ett långwärdigt studium för att inse hela djupet af hans snille, och deri igenkänner man måstaren, att allt är så wäl sammanföddadt, att man har swårt wid att kunna borttaga den minsta länk utan att rubba det öfriga. De som tadlat honom hafwa merendels varit sådana, som sålat sig wid wisa uttryck,

wisa scener, men icke egt förmåga att se i hwad sammanhang allt detta stått till det hela.

Om t. ex. en Granskare öppnar tragedien Macbeth, så mötes han på första sidan af häror, som uppträda. Hvad är naturligare än att han kastar boken ifrån sig med detta utrop: "det är ju wanwettigt att wilja i en upplyst tid framställa trollpackor på theatern; historier hwarpå ingen nu mera tror. Det swär ju mot all sund smak." Men han begriper ej, att just dessa trollpackor äro förfinligade passioner, som uppägga menniskan till ryckliga gerningar. Och på hwilket listigare sätt har någon, såsom Shakespeare, förmått framställa detta? Eller hör det ej till poesien's anda att just måla för ögat menniskans och naturens innersta wäsende? Med lika skäl kunde man säga: att det är nonsens, att i en vers läsa om en törnros som talar, om en blåsa som sjunger, eller om en näktergal med menskliga tankar och känslor. Ty förhållandet är ju ej sådant i verkligheten. När Macbeth efter mordgerningen säger till sin hustru: mig tyckes höra en röst; som ropade: Sof icke mer! Macbeth lönnmördar sömnen, den oskyldiga, heliga sömnen, som stilla upplöser den hårda knuten af hwarje dags bekymmer, sof ej, sof ej mera, Glamis har mördat sömnen: derför Cawdor skall icke sofwa mer, ej Macbeth sofwa, så utropar naturligtwis en enfaldig Granskare: detta är ju nonsens, hwem war det som kunde ropa? spöken, gaffar? och begriper ej, att det war Macbeths eget samwete, hwars dem inom honom ropade: att han mördat sitt hjertas frid.

På samma sätt är det beskoffadt med den genom Macbeths försåt mördade Bancos wälnad, då den wisar sig och Macbeth utropar:

Bort ur min åsyn! Dölj dig uti jorden!
Ej dina ben ha mårg, din blod är kall.
Du har ej seende i dessa ögon,
Swarmed du slirrar uppå mig.

* * * * *

kom uti skynad

Af nordens wilda björn, kom lif en wäpnad
Rhinoceros, lif en Pyrcanisk tiger,
I hwad gestalt som helst, blott icke så;
Och mina nerwer skola icke skälswa.
Blif leswande igen och fordra mig
I ödemarken ut på swå;d; om jag

Äf frugtan nekär följa, kalla mig
En nykläckt jungfrupilt — Wik hådan bort!
Försträckeliga flugga, tomma irrbild.

Vi hafwa med flit walt Macbeth till vår fram-
ställning, såsom den för hwilken i så många afseend-
den de så kallade smakherrarne måste skrufwa sina
peruker, och ehuru våra resonementer varit högst
enkla och obetydliga, torde de och wara af sin nytta
för mängen, hwilken ej vill förlora den lilla gnista
människoförstånd han eger, och fördragtar att hemta
sitt lyse från lyktan af en utbrunnen Granfäse.

Anmärkingar wid Hr Guldblands
Anmärkingar.

(Forts. fr. N:o 29.)

Att "den moderna bildningen leder sin uppkomst
från den gamla klassiska och ej heller kan bestå us-
tan densamma" (sid. 70) har, så widt jag kunnat
erfara, ingen påstått. Men wäl har ofta det,
med sanningen enligt, blifwit sagdt, att den mo-
derna bildningen uppkommit genom en, af de gam-
la klassiska skrifterna nård och framkallad kritik;
att, i följde deraf, denna moderna bildning antagit
en fruktomlig kritisk physiognomie och att den alltså
för sin vidare utbildning, måste tid och ofta wän-
da bliken tillbaka i den spegel, som först för den
framstälde dess rätta skid. De betraktelser öfwer
continuiteten, som Hr. anställer, äro således här
föga på sitt ställe. Hvad wärre är, hafwa de äf-
wen blifwit temligen sleswa. Det gamla af all spe-
culation och all erfarenhet bekräftade axiomet: in na-
tura non datur saltus, motsäger raft Hr:s påstå-
ende att "naturen sjelf ej gör anspråk på kontinu-
itet." "Den är oupphörligt fortskridande," säger
Hr. sid. 72, och talar dermed raft emot sig sjelf,
ty huru annorlunda, på svenska, öfwersätta ordet
continuitet, än med ett oupphörligt fortskridande?
Såsom alltid, är Hr. äfwen här olyttig i anföran-
det af exempel. Så yttrar han, sid. 73, att Sokra-
tes' filosofi icke war en continuation af sophis-
ternas osanningar, "utan en riktig motsats deraf
både i afseende på form och innehåll." Men oafsedt
att sophisternas lära, icke wid den tiden war den enda
philosofi i Grekland, och att Sokrates södt sig till sine
lärare Anaxagoras och Archelaus; så, i fall wi, i det af-

seendet tillerkänna Plato och Xenophon något wits-
ord, behandlade sophisterna just alldeles samma,
det praktiska llwet rörande ämnen och i samma
dialektiska ton som Sokrates lästade sig wid och an-
tog, för att bestrida dem med deras egna wäpen.
Utän detta skulle det wist icke lyckats Aristopha-
nes, att för atheniensiska folket framställa Sokra-
tes som en lika stor sophist, som dem han kämpa-
de med. — Widare heter det, sid. 74 och 75, "i
Luthers reformation wisade sig ej någon continuitet
af det redan bestående;" men wäl af den profess,
som flere äldre, så kallade lärtare, och sednare
Waldenserne, Wiklifterne, Husfiterne och de mystiske
Theologerna upphåft mot den bestående kyrkan.
— Om Kants filosofi heter det, att den "war
ej en continuitet af de gällande åsigterna på hans
tid, utan en raf opposition mot dem." Förhållan-
det är dock, att Kant just utgår från den Loekeska
satsen, om alla menliga kunskapers upphof från
sinnliga intryck, och wisar i hvad mån och till hvad
grad den har grund och riktighet. — "Eedan Che-
misterne — heter det åter — i fordna tider länge
swängt sig med phlogiston och dermed förtarat allt,
som ej kunde deraf förklarast, så framträdde Lavois-
fier och genom uppdragandet af naturens werk-
ningsätt gjorde slut på all vidare continuation af
det förra Charlataneriet." Det phlogistiska syste-
met är dock icke äldre än G. E. Stahl (ödd 1734)
som icke war någon Charlatan, och Lavoisiers för-
kastande af phlogiston war icke ett nytt förut ofedt
påfund, utan förberedt af L. Bergman m. fl., i
hwilkas spår Lavoisier blott vidare fortgick. — Och
just dertföre att Fransmännen, wid deras revolu-
tion, "twärt afbröto den gamla continuiteten," ha-
de den och dess nya institutioner, så kort och så
föga ingripande bestånd. Ty det är påtagligt,
att rycker man en länk ur kedjan, måste denna
sönderbräta och länken sjelf komma att sakna nå-
got att sluta sig till.

Äf dessa anmärkingar, hwilka i rikt mått skul-
le kunna förstås, synes att Herr Guldbland icke
så noga öfvertänkt och så grundligt utfört sitt ämne,
att hans utfaga kan gälla såsom auctoritet wid fräs-
gans afgörande. — Jag tror också, att om man
kunde räkna rösterna af dem, som förkastat eller pro-
pa språkstudiernas börjande med Latinen, stola de
slefte finnas för det sednare alternativet. Ser man
nogare till, skall man finna att, i afseende på dens

na fråga, det allmänna wijsnibjet med det wanliga undervisningsfaktet, kan reduceras till tvåanre föredräkter:

1:o Latinen studeras icke för sin egen skull, leder icke till en närmare bekantkap med romerska litteraturen och dess utmärkta författare, utan för att samla gloser och yhraser till sammansättandet af egna, innehållsrika orior, disputationer och orationer: en alldeles tom och ändamålslös sysselsättning, som med det sista bildningen nu har, enastadse leder till pedantism eller till intet. Wortläggess denna wana, mot hwilken wiiserligen icke nog kan ikras — hwadan också de mest träffande af Förf. anmärkningar mot den äro rigtade — och studium af Latinen icke för något annat hufwudsakligt ändamål än det af alla andra språk, nemligen att winna tillgång att gbra bekantkap med det sista och nödwändiga, som på detsamma är friskwet, skall dess bildande werkan lika litet sättas i fråga, som kunna förnekas.

(Slut e. a. g.)

Recension.

Herrn C. G. Högsteds Samlade Skrifter.
Fjerde Delen. Stockholm, hos J. Högberg,
1827. 504 sid. 8:o.

Om de föregående delarna af denna Samling, hwilken, ju mer nationen tilltager i sann odling och rent wetskapligt allwar, skall wärderas, es gentligen och hufwudsakligaste wisat oss Högsteds som skarpsinnig tänkare, så innehåller den närwarande delen prof på hwad han förmådde såsom populär författare, och huruvida han, wid tillämpningen af forstningens resultat, förstod att sänka sig ned till sina läsares fattningsgåfwa och intaga dem med ett ej mindre skönt bildadt än klart framställningsfakt. Till och med ett rent af oratoriskt stycke, neml. Minnelse-Tal öfwer högstefalige Hans Majestät Konung Gustaf III (sid. 3—27) mda wi här. Utom den egna förtjenst, som utmärker detta ungdoms-arbete, är man wiiserligen tack skyldig för detsammes med-

delande, blott af det skäl, att en hwar, som önskar i sin helhet lära känna den store Philosophen, måste sågnas af att se, huru han sielf användt wältaligheten, eller konstien att, icke med beaktadt wal af uttryck, winna bifall hos läsaren eller åhbraren. En annan uppsats der stilistiska egenskaperna äro wigtigare att gifwa akt på, är innehållet, är den Om Lure (sid. 69—128) utförd med mycken ledighet och mycket behag i samtalsform, ehuru det torde wara för mycket att, som Utgifwaren, i den föregående redogörelsen för delens innehåll, tyckes wilja antyda, här se ett upptagande af den platoniska formen för sanningsgärs meddelande. Derpå har Förf. wist aldrig tänkt. I det fallet skulle uppsatsen till många delar varit annorlunda utförd. — Den som erinrar sig åtskilliga frågor, hwilka med häftighet, åren 1810—1813, debatterades i wår litteraturs igens finner lätt anledningen till de Anmärkningar hörande till Prosodi och Versifikation (sid. 29—68) som här blifwit meddelade, och hwilke utom fortsättningen af den längre afhandlingen om upphofwet af stön Konst ic. och en utförlig granskning af Schleiermachers och Steffens skrifter om Universiteter, woro lofwade för tredje häftet af Lyceum. Ehuru dessa Anmärkningar kanske wid icke alldeles utdymma ämnet, äro de dock ganska sällna träffliga, äfwen i äfseende på föredraget, som äfwen der hwarest Förf. blir mera speculativ, icke underlåter att intaga genom sin tillfällighet och populär lära utbildning. — Det öfriga af denna del fyller af Recensioner, bland hwilka de trenne första äro så mycket mera wigtiga, som de utgåra de enda meddelanden öfwer politiska och till naturrättens hörande ämnen, som oss efter den store Philosophen återstå. — Men utom dessa nu här i samlingen upptagna, finnas ännu flere högst förträffliga och lärrika Recensioner af Högsteds hand, hwilka, som wi hoppas, i följande delen torde få sin plats, då de onekligen förtjena det i lika grad, som de här upptagna.

Stockholm,
Elméus & Granbergs Tryckeri.

R o m e t e n.

N:o 31.

Onsdagen den 18 April 1827.

Anmärkingar wid Hr Guldbbrands
Anmärkingar.

(Forts. och Slut fr. N:o 30.)

2:o **U**tt man så länge i skolorna studerar latin, utan att dock lära något betydligt deraf, hwadan methoden för undervisningen i detta språk anses felagtig. Det är också oförnekligt, att så länge methoden hufwudsakligast affter det ändamålslösa friswandet och talandet af Latinen och ännu mera, så länge man fortfar att i skolorna begagna en så högst eländig lärobok, som Strelings latinska Grammatika, i hwilken föreskrifningsfattet är så högst ofsmakligt, diffus och otvetydigt, och så länge den läses på det wäntliga sättet, att Läraren gifwer gossarne till så kallade hemlexor, tre å fyra blad i denna Strelings Syntax, fordrande att de skola kunna läsa upp hwar regel, med åtföljande många, illa walda exempel alldeles verbotenus utantill, utan att om någon den ringaste förklaring öfwer regelns mening, öfwer exemplens förhållanden såsom upplysande, och utan att reglornas användning under det torftiga explicerandet t. ex. af Cornelius Nepos, blir fråga, så skall wiserligen ingen frugt af den på latinens studium upoffrade tid kunna hemtas. Men bortläggas detta orimliga sätt, wäljes en tjenlig lärobok och gifwer Läraren till åt undervisningen, så skall wigt icke latinen besinnas synnerligen swårare än något annat språk och Lärjungarnes håg, att widare inhämta detta, som med modersmålets öppna, manliga och bestämda ton och anda, har så stor likhet, allt jemnt tillwera. Jag har varit widlöftig i mina anmärkingar, kanske äfwen för mången tröttande; men sa-

ten angår något det aldra wigtigaste: wåra barns undervisning. Hwad i afseende på den skall förkassas eller antagas fordrar wiserligen den nogaste pröfning och grundligaste besinning. Dersöre önsade jag att icke allenast den wårde Höf. till ifrås gawarande illa skrift, måtte wäckas till förnyadt öfwerwägande af skäl och motskäl i afseende på frågan, utan att äfwen alla andra, som tänkt öfwer pædagogiska föremål, måtte lifwas till ett offentligt discuterande af densamma. Att dertill förantleda är ändamålet med denna uppsats.

Recension.

Resor i Europa och Österländerne
af S. Berggren. Andra Delen. Stock-
holm, hos Numstedt, 1826. 558 och 70
sid. 8:o med 2:ne Pl.

Churu årtalet 1826 synes å Titelbladet, är det dock först helt nyligen som denna sednare häst utkommit. Wål har Herr Berggren ej besökt andra orter, än sådana, till hwilka flere Europeer före honom framträngt och beskrifwit, men då de alla i så många afseenden, lemna mycket anmärkningswårdt öfwar, kan ämnet aldrig så uttömmas, att icke en yngre resande skall komma att gifwa akt på mycket, som undfallit hans föregångares uppmärksamhet, och han alltså, så wida han är begåfwad med tänksla och öppen blick, wara säker att åt sin beskrifning gifwa intresse. Detta eger äfwen för handen was

rande Resebeskrifning i hög grad; och, ehuru intressante underrättelserne än woro öfwer Druzerne och Maroniterne, som i förra delen lemnades, höjer sig dock, efter Recens. tycke, denna sednare delen öfwer den förra; helst som Förf. här i det närmaste bortlagt den rällrande tonen och de söta insäfflana. Hr Berggren börjar denna delen med sin landsigning på syrriska kusten: med en från Oloberget kastad affedsblid på Jerusalem. (Innehållet af denna andra Del, är redan i vår Tidning fullständigt meddelad.) Hela sednare hälften är egnad åt den heliga stadens beskrifning och sänder också lifligast uppmärksamheten, helst s. m. Förf. äfwen med utmärkt flit och erudition utfört åtskilliga, ämnet rörande historiska forskningar. Så t. ex. kan Recens. för sin del åtminstone, icke finna annat än att förswaret för äktheten af det omtwistade de Josephi vittnesbörd om Kristus (sid. 419—422) är alldeles tillfredsställande. Ännu mera talande äro de anledningar som anföras (sid. 471—477) för att anse den ännu förewista Christi graf, så som den i hwilken Frälsarens heliga kropp blefnedlagd. Det är ett besynnerligt phænomen, som utmärker vår tid, att under det man, inom Philosophiens gebiet, vill fångsla förnuftet under tron sträcker man den historiska scepticismen ända till att myndigt wilja förneka äfwen det, som under sekler varit såsom wißt antaget.

Några inadvertenser i den historiska framställningen skulle wäberligen kunna anmärkas, som t. ex. sid. 431, der han säger, att "man har ingen anledning att twisla, det ju de Christne och Esenerne woro i det hela en och samma sekt," ehuru han enligt sanna förhållandet, tillförene anmärkt sid. 424, att denna jubiska sekt, "existerat långt före Christi tid." Att dese Esener, efter Ordets framträdande i löttet, öfwergingo till Christendomen (hwarföre man efter 1:sta århundradet, ehuru både Phariseer och Saduseer länge fortsoro bland Judarne, icke här omtalas Esenerne) och för blandades med de Christne är ganska troligt, och annat har Förf. wißt ej welat säga. Eller då han, sid. 523, talar om att många år gingo förbi, innan man flöjde Christne från Gnosifierne. Men denna flinad gjordes wäl aldrig och kunde icke göras då Gnosifierne, ehuru icke Orthodoxa, dock woro och wille anses för Christne, så wida det karakteristiska hos dese skulle wara, att bekänna Chris-

stum och honom förskästan. — Widare skall man wäl också kunna framwisa en och annan fläpande perlod och erinra om bruket af wisa osvenska ord och böjningar, såsom t. ex. rabb (troligen i st. f. moras), dansöfkor i st. f., danseuser, gårdtecken i st. f. järtecken o. s. w. men detta hindrar alldeles icke, att på det hela denna bok bör wara en lika lärorik som angenäm läsning för hwarje bildning och en kostbar rikhaltig skänk åt fäderneslandets litteratur, för hwilken Recens. önskar, att Förf. måtte få uppbära den tack han förtjänar. — Bokens värde upphöjes mycket af Bidraget (sid. 1—70) och de der meddelade underrättelser om Wexter i Österländerne samlade af J. Berggren och nogare bestämde af Öbran Wahlberg. — Deremot sela de antiska Inskrifter, som Förf. lånat att också i ett behang meddela, alldeles, till ringa båtad för den forskande läsaren.

Afustik.

Strödda Reflexioner från Swift.

Merändels ega wi alla så pass mycken Religion, att wi kunna hata, men sällan så pass mycken, att wi förnä ålska hwarandra.

Då wi betrakta förflutna händelser, t. ex. frig. hwilka uppkommit, emedan tweime konungars mistreßer hatat hwarandra, landsförwisningar, hwilka inträffat, emedan man uppträdt på hofwet i stöflor, m. m., så förwänas wi deröfwer, att så obetydliga ting kunnat åstadkomma så märkbara förändringar. Likwäl, om wi lasta våra blidar på den närwarande tiden, så skola wi finna samma katastrofer och samma passjoner förnyade, ehuru under andra former, men hwad som är besynnerligt; wi förundras alldeles icke deröfwer.

Den bästa Bot: och Wättringspredikanten är ändock tiden. Han leder oss före eller sednare på de tankar och grundsatser, hwartill våra fäder för gäfwes sökte att föra oss.

Då wi åstunda en ting och sträfwa till dess ernående, så betrakta wi den merendels blott från

en wacker och angenäm synpunkt. Hafwa wi den i händer, då swärfwar ständigt des sula och weders slyggliga sida för våra ögon.

Om en författare önskar weta, huru han skall göra sig älskad och ihogkommen hos efterwerlden, må han betrogta sina föregångare och efterse, hwad hos dem är behagligt och förträffligt, eller hwad han der finner förfäsligt och osmältigt.

Poeterna må föregifwa hwad de wilja, det är dock en sanning, att de ej kunna göra några andra än sig sjelfwe oddblige. Wi föråra och beundra Virgilius, men ej styrmannen Valinurus, Bellman, men ej Corporal Mollberg eller Ulla Winblad. Med historieförfwäre förhåller det sig twärtom. Der ser man blott på personerne, deras händelser och handlingar och söga på författaren.

Det är ett ofelbart kännetecken på ett stort förstånd, om alla de instränkta sätta sig opp emot detsamma, för att bewisa att det är ett dumt hufwud.

De första uppfinningar äro komna i dagen under tider af okunnighet och mörker, och ej sällan hos folkslag, hwilka af ett narraktigt högmöd blifwit af andra ansedda för dumma. Till exempel Compassen, Krutet, Boktryckerikonsten m. m.

Talesättet: i dessa kritiska tider börjar blifwa lika så wanligt hos sribenter som hos wisare prebikanter uttrycket: I dessa förderfliga, yttersta tider.

Camelonten, hwilken efter en gammal sägen endast lefwer af luft, påstås äfwen ega den mest rörliga tunga.

I lärda twisligheter, dagblads-pennsektier och andra stridigheter tillgår det alldeles som i frigg. De swagaste partierne uppstånda de mest waktelösa, anställa det första larnet, för att dermed insilla sina motståndare eller allmänheten, att den förnämsta styrkan besinner sig på deras sida.

Det ges blott tre sätt att undwika människors förtal. Antingen att föragta och sätta sig öfwer andras tabelsjuka, wedergålla lika med lika eller

söka undwika genom egen uppmärksamhet alla anledningar. Det första ger man sig mlne af att kunna iagttaga, det sista är omsligt, och det att betala med samma mynt tillbaka är det wanligaste.

Herodotus förfwäre att djur i de kalla länderna hafwa de minsta horn, i de warma åter de största. Man kunde häraf göra en ganska artig och sinnrik tillämpning.

Stoikernas lära, att wi, genom utrotande af begären, kunna lära oss umbära och fördraga äfwen den swåraste brist, förekommer mig ungesår lika med det att rekommendera en människa att låta afhugga sig fötterne, på det att hon ej må behöfwa att mer nyttja några skoplagg.

Jag har känt människor, som egde de förträffligaste egenskaper, men hwarigenom de mer gagnade andra än sig sjelfwa. Dessa synas mig lika Uthwisare på hus, hwilka tjena alla grannar och förbigående till rättelse, men minst sjelfwa egarne.

Att swärfwa mellan hopp och frugtan är twiswelsutan ett bland de bedröfligaste tillstånd. Man lefwer i en beständig owisshet, och det är detta smärtsamma öde, hwartill Arachne blifwit dömd, då Minerva förwandlade henne i en spindel:

Vive quidem, pende tamen, improba dixit.

Orsaken, hwaraf det gifwes så få twäftiga ägtenskap, är denna: de unga slitorna använda för mycken tid på att binda och utläggga nåt, men allsingen för att tillverka fågelburar.

Hwad man företager sig i himmelen, är oss obekant, men hwad man icke företager sig der, det weta wi.

De wackra Aprildagarne.

Någon påstfärd har troligen icke, sagt det slitiga annonserandet af Påstfägg och Trostypackor, i år blifwit företagen. Wintren och wara inddrifwor allena synas hafwa rest till Block-

Berg. Måhända kunna wi dock icke afgå, huru wida de icke komma igen på nordans stormens wingar och med sina smörjehorn på de nu upptorkade gatorne. På länge hafwa wi ej egt ett så angenämt Påskwäder som i detta år. Alla dagar har solen stått upp ur sin grift med ett förklaradt anlete. Intet moln har nästan wlgat skymma hennes ljusa panna. Hvad huswudstaden emellertid har att wänta af sin första Maj torde vara owisst, kanste ej det behagligaste wäder. Naturen är som menniskan fallen för ombyte och deri är också en näröfning. Åltermannen bryr sig föga om Stockholmsboarnes njöjen, han, som ändock skall försäffa dem deras behof för året. Det wackra Majregnet kan stämma många sidenar och sidenblommor på de sednas hattar, men framkallar i stället långt ädlare och herrligare på våra återfållt och våra ångar.

När våren kommer, finner sig menniskan kallad liksom till ett nytt lif. Hwarföre förstår hon så sällan denna wint? Är hennes själ ej alltid omgifwen, eller råttare sagdt, bestrålad af en ewig wår-sol? Weror det ej på henne sjelf, att när som helst öfpynta sig för dess inwerkän, för att midt under naturens winter ega en herrlig wår inom sig? Men hon låter de jordiska dimmorne som oftast så omhölja sig, att blott några swaga strålar hinna hennes bröst. Ja, oagadt hon äfwen genom sitt förstånd's fönstler ser det wackraste solsten, inneslänger hon sig icke sällan inom den tränga jordiska rymden, der hwarfen någon ren luft eller klar dager komma henne till mötes. Och så inträffar det, att själen efter en tid känner sig krank, och lidande och försmåttande, och då tillstrifwer hon slumpen och ödet eller någon annan tillfällighet det, hwartill hon sjelf allena varit skulden.

Våren kläder marken gröna och framkallar mångfaldiga blomster ur sitt födte. Hon pryder träden med löf och löfvar wattenets fångsten. Allt uppmanar då, att gå ut i den fria naturen, för att liksom affkaka det widlädande stofvet, och öfpynta hjertat för alla oskyldiga njutningar och förändelser. Hvem känner sig icke mera upprymd, mera stärkt icke blott till kroppen utan äfwen till anden efter en wandring i det gröna! Man har återsett de gamla wännerne, de hafwa änyo helsat oss i den fågring de stänka åt ögat, de fånger de låta ljuda från träden. Man föres tillbaka i de fordnas

dagarne, erinrar sig det glada man njutit, det sorgliga man öfwerstått, och ofta kan en blomma wid wår fot, trästens sång i skogen, återkalla i minnet mången angenäm stund, månet hänrystande och gomblick.

Det är anmärkningsvärdt, att den hwita och himmelsblå, med undantag af den gröna, är vårens i utwärdigor. Dessa tre tillsammans bitida öskuldens, hoprets och trohetens färgor. Längre fram wisar sig den gula, den röda, samt de mångfaldiga chatteringarne. Så börjar insetternas tid och förhärjningen.

Fyra Hierophanter stå i naturens stora tempel och bedja inför den Ewiges altaren, bergens. Den isgråa Vintren i sin hwita måstjorta, den församlade Hösten, som med de mogna de aren under sin arm, offerar åt den allt frambringande kraften sin gåsna, och af hvars frugt äfwen menniskan förunnas delagtighet, den eldglynglingen, Sommaren, som ända till natten arbetar, då hans offerstund i en stilla frid nastas, och slutligen den oskyldiga, barneliga Våren, som i sin hwita kyrkpyrdnad af liljor och firpor och narcissor, nedlägger inför den allt änyo upplifwande Anden sina blomster och sina blomkalkar och sitt doft, och i hvars morgon- och astonböner, löfsambetsfånger och lofoffer alla så willigt deltaga, som derpå wilja lyfna. Och för oss menniskor, barn männe icke den barnsliga, oskyldiga våren bör vara den skönaste Prästen?"

J går gafs på Stora Operan för första gången Dithello, Tragedie af Shakespeares, i 5 Akter, med förändringar, lämpade till den Swenska skådeplatsen af Nicander. Då rummet för denna gång icke tillåter någon exposition häraf, uppfjura wi våra åsigter till något följande nummer. Huset war alldeles fullt. Mycket om piecens uppförande på denna dag hade hitlockat från Upsala Studentecorps en mängd åskådare. Ett nytt grämmande bewis för Granskaren, om den inrotade förderliga smak, som äfwen bland ungdomen börjar gripa fring sig, entusiasmen för sådana män, som t. ex. Carl XII: (hvars dödsfest firades der 1818) en Shakespeares och en Bellmans, hwilken sednarens sånger till och med låra sjungas på öfpynta torg och gator. Mera sundt wore det wiserligen om de låste t. ex. Carl Knutson, Tragedie i 5 Akter, och lärde sig sjunga några moraliska Oden, hwartill Granskaren föransstaltade musik, den han lätt kunde sjelf componera, då han befinner sig i någon stark klämma för Argus.

Stockholm,
Almens & Granbergs Tryckeri.

Örddagen den 21 April 1827.

Strödda Underrättelser.

N:o 19 af vårt blad för detta år innehåller vi de ärfvilliga öfversättningar af Biskop Tegnér's Frithiofs Saga, som utkommit i Tyskland. Bland dessa utmärkte vi isynnerhet D. Gottlieb Möhnkes, såsom efter vårt begrepp, mest lyckad. Samma man har, och som det synes med lika framgång, öfwen nu nyligen öfversatt Biskop Tegnér's Afskeds tal till den studerande corpsen wid Lunds Universitet, samt Talet till ungdomen wid Weris Gymnasium.

Andra Upplygan af Biskop Wallins förtäffliga predikan på sista beboelsesdagen: *Quin nans ädla* och stilla kallelse läser snart utkomma.

Den allmänna rösten har redan öfver denna predikan afgifvit ett så bestämdt omdöme, att vårt eget, som drömed till alla delar förenar sig, nu mer wore högst öfversäddigt att lemna, och såkert skall hon i Landsorterne vinna samma odelade bifall. När predikningar, sådana som denna, kunna presseras, är det såkert till stor uppbyggelse att de blifwa tryckta. Många gjorde dock vida bättre, om de afbötte sig från denna wanlyliga lager; ty ej sällan kan en predikan skänka stor uppbyggelse för tillfället, då den hålles, men frambringa ibel kyta, då den, som tryckt, lemnas den läsande allmänheten i händer. Detta faller sig också ganska begripligt, då man erinrar sig idén med en predikan. — Dessutom är det icke hvar mans sak, att såsom Talare och såsom Christlig Talare förstå må fatta och bestämma människans, dess förstånd, hjerta och vilja. Cicero säger på något ställe:

Ac mihi quidem sæpenumero, in summos homines ac summis ingeniis præditos intuenti, quarendum esse visum est, quid esset, cur plures in omnibus rebus, quam in dicendo admirabiles exstitissent. — Sed nimirum majus est hoc quiddam, quam homines opinantur, et plaribus ex artibus studiisque collectum.

All otydlighet eller affectation i hufvudämnet bär man väl också undvika, isynnerhet, om ej predikan innehåller och utvecklar det man uppgifvit t. ex. Christi försögestalt, en Christens rätta själsgestalt. — Här faller läsaren genast på den tanken, att predikanten velat framställa den förståfste Trälsarens olika ställningar, rörelser, såsom hufvudets nedböjande ic. — såsom en motbild för sjäten ic. — men så är det icke. Predikan kan ju vara god ändå, utan att man behöfver hjälpa opp den med det, som är sökt.

Från Jönköpings Tryckeri har en predikan, kallad: *Bröllopskläderna*, sett dagsljuset, hvilken i allt öfrigt delar de flesta dylikas medelsmått och obetydlighet, med undantag af ett förestal, som i sitt slag förefommit oss märkvärdigt. Det lyder så här: Till vordade, agtningsvärda Ledamöter (måne ej blott en rethorisk figur: *pars pro toto?*) i Jönköpings och Ljungarums församlingar.

Endast till Eder, som öfverende af fremmande inflytande (i Jönköping sammanstötta icke mindre än 14 vägar) förvarat minnet af en bortgången Lärare, lemnas denna predikan tryckt, då tillfället ej medgifvit, att lemna den, som många af eder önskat, i affrist. (Wid en Hof

1 ätt bdr wäl finnas många renskrifware, men kanske de ej hörde till de agtningswårda. — Edra hjertan känna mitt och hafwa kännit det i nitton år. (Man wet enligt almanachs-observationer, att wäderleken hwarit nittonde år förändrar sig. Se der orsaken till följande sluitlagan.) Mottagen den, som ett ringa men med warm hand gifwet Testamente af en wån, som aldrig kan glömma Er, och aftadt han blifwit glömd af många. Silfwer och guld hafwer icke jag ic.

Profesor Westin bdrjar i dessa dagar sin nya Altartafla, hwilken är bestånd för Jacobs kyrka. Lunnet blifwer Christi förklaring. En annan är också, som wi fbrut nämnt i wårt blad, under werts fet, för staden Carlshamn. Wi torde wid tillfälle återkomma till detta ämne, äfwen som till en annan af nämnde konstnär förfärdigad tafla, som föreskräles H. K. H. Kronprinseskan med den lilla Arsfurstien på sina armar; wi torde då äfwen få läglighet att widröra några andra konstnärers under händer warande arbeten i hufwudstaden.

Just i dessa dagar har en product utkommit, kallad: Eric XIV i tvänne afdelningar, en dramatisk digt af B. Westow. Wi bekänna uppriktigt, att wi med icke synnerlig stor nyfikenhet öppnade boken, då, oberäkadt den stora konsten att författa en Tragedi, dertill kommer, de många misflyckade och tråkiga, som wi ega. Så mycket mer öfverräskande war det att finna ett helt annat förhållande.

Skulle man uppskatta wärdet af detta arbete efter de förebilder wi ega i Shakespeare, Schiller m. fl. så måste wi erkänna, att brist på stora saksaknas icke. Men huru mången djerwies sträcka sitt hopp om mästenskap så högt? En rund tid försdras kanske också, innan rätt fulländade dramatiske stycken blifwa synliga hos oss. Att förwärfwa fransen i denna art af poesi är wäl det swåraste. Men hwem skulle ej med fågnad emottaga hwarje försök, som erbjudes, ifynnerhet med de verkliga förtjenster denna dramatiska dikt eger? Boken bdrjar med en dedikation till H. K. Höghet Kronprinsen. Då dylika dedikationer äro ibland de klippor, hwaremot en författare så lätt kan löpa fara att stranda, gbra wi oss ett nöje af att ansdra denna, såsom i sin art enkel och rätt wacker:

Utur de tysta, mörka kunga-grifter,
Med stoft bestänkt kring lyra, frans och hår
Och hjertat fullt af fördna dars bedrifter,
Till dagens möte Sångens tårna går.
Af stilla rysning än des hjerta bårwar,
En dyster sång på hennes läppar swårwar.

En tasta af förswunna, mörka tider
Hon weklar ut. — För oss, i lugnets famn,
Hwad syn! — Bland wåldens fall, bland brödras
frider,
Till doms hon tecknar opp två Kungars namn.
Fast blyg, för Sångmon tolt för folken wara,
Der häfden talar och der Kungar swara.

Allt ädelt, sannt och stort, i stott och hydda,
I Segrarns bröst, i slawens gömda lopp,
I dar, som fly och dem, som äro flydda,
Med oförwillad blick hon spejar opp,
Och när hon kunganamn på wägsstån äger,
Hon kronan ej, men gerningarna wåger.

Men hon, som kan de stora döda kalla,
Och wisa dem i oförwandlat stia,
I hwilkens öra forntids-röster stalla
Ser och i seamtiden med stjär-blick,
Och förespår, Hwem solkens ättling blifwer
Och hur hans dom den sena häfden skrifwer.

Med dubbel rätt för Dig hon lägger neder
Det gamlas minnen och de nyas hopp.
Din är den tid, som sig ur kampen reder,
En lager, som ur hielte-stoft står opp.
Stort är det arf, Du får af bragders anor,
Skön purpurn, wäld af idel segerfanor!

Men mera stor, än Rottets lof, som flyger
Kring werlden; skönare än purpurns glans
Är folkets kärlek, när ett blad den smyger
I dubbelkronan, öfwer hjettens frans.
Och detta arf, det högsta och det bästa,
Du skall wid arfwet af Din krona fåsta!

(Fortf. e. a. g.)

Några prof på arten och beskaffenheten af Consistorialstyrelse.

II.

- - "micat inter omnes
- - velut inter ignes
Luna minores."

HORAT.

De anmärkningar om andeliga auctoriteter, hvilka för någon tid sedan infördes i vårt blad, synas hafva haft den verkan, att de äfwen riktat andre Lärningsutgifwares uppmärksamhet på dylika ämnen, nemligen på frågan om en Schol. Inrättning i Carlkoga, och om Prestwälet i Torpa. Då ändamålet således, utan vår åtgärd, är vunnet, skulle vi säkerligen temnat dessa mål derhän, och sett oss om efter några lika märkvärdiga, om ej imellertid uti ConversationsBladet N:o 23-25, ett slags förswar för Consistorii i Linköping förfarande i afseende på den sistnämnda saken blifwit infördt, som påfallade vår granskning.

Vi företa denna granskning med så mycket större skäl, som detta förswar är rakt wändt emot oss, eller emot vår hänvisning till acterna i Torpa målet, för att se exempel på, huru andelige auctoriteter förfara. Att detta skulle misshaga kunde vi väl föreställa oss — ty det är en besynnerlig egenhet, icke tillhörig blott Cardinals-Collegium i Rom och Inquisition-Tribunalen i Toledo, utan alla andeliga Domstolar, hvar som helst, att icke gerna wilja skadas på fingrarna — men besynnerligt är det, att då målet sått till förswarare en så väl förwad sällit, det icke kunnat indwa honom i något mera verkamt expedient än det utslita, att wilja utgihwa alla anförda anmärkningar, för foster af särad egenkärlhet och eget intresse. Då det nu är på adertonde året wi lesa under vår lyckliga och, på det hela taget, så wisa Constitution, borde man väl tro att något hwar skulle hafwa hunnit till den insigten, att alla myneigheter i staten äro lagarne undergifna och deras åtgärder den allmänna uppmärksamheten hemfallne, utan att behöfwa härleda aktes bekantgörande från annat än den allmänna rättsskänslan. För öfrigt får man tillkännagifwa, att författaren hvarken står eller kommer att på något sätt stå i förhållande till Linköpings Consistorium.

Förswararen tyckes hufwudsaktligast, såsom yttersta grunden för sin rättslära antaga Konglig Mj:ts nådiga Dom och denna såsom ett jernbref för Consistoriernes åtgärder. Men i Torpa-målet har Kongl. Mj:t i nåder ogillat och upphäfst Consistorii i Linköping beslut och förfarande. Det är fördenstull så mycket mera öppet för den allmänna granskningen och den allmänna presumptionen, att Consistorium denna gången allt för påtagligt, låtit bestämma sig till sina åtgärder af annat än billighet och lag.

Kyrkoherdewälet i Torpa förättades d. 21 Dec. 1825, wid hwilket alla wid dylika tillfällen, ty wär! icke owanliga intriger oakadt, Apologisen Magister Holmberger fick en, ehuru obetydlig, öfverwigt i röster. Inom laga tid inkom nu icke blott Domkyrkofyslomanen Magister Lundborgs och fem församlingsboers klagomål öfver olagligt förfarande wid wälet, utan äfwen Magister Holmbergers samt twenne hemmanägares skrifwelser, i hvilka de med förutsättande af besvär från andra sidan, förbehöll sig att få bewisa hwarjehanda olagligheter, som ifrån den andra sidan i afseende på besägde wal blifwit förskäta eller varit begångna. Dessa klago skrifter hafwa till Kongl. Mj:t blifwit i underdånighet insända med ett omslag af ett ark papper, å hwilket Consistorii-Notarien tecknat en hemställan om ej, för att kunna utreda förhållandet med Kyrkoherdewälet i Torpa, nödigt wore att en Extra Sockenstämma af dertill utaf Consistorium tillskrordnad person, blefwe hållen. Detta förslag är, genom en med Initialerne M. W. under tecknad ny påskrift gilladt, dock så, att allt hörande af församlingens ledamöter, hvilka besyftat de på Magister Lundborg stående för begångna olagligheter, förklarats onödigt. I detta utlåtande hafwa likaledes genom påskrifter med initialer undertecknade, Consistorii Ledamöter*) instämt, med undantag af en enda, som ansåg ett dylikt förfaringsfätt ej mindre besynnerligt, än för ändamålet att winna en fullkomlig utredning af tillgången wid wälet, alldeles ogagneligt.

(Fortf. e. a. 9.)

*) Märkas här dock tillika, att på detta omslag finnes icke Initialer för samtliga de personer, som annars utgåra Linköpings Consistorium.

Till Gransfaren
(Inlämndt)

Om den sig kallande Gransfaren kunde inse huru litet han uträttat och uträttat med all sin ofördragssamhet, och med alla sina försmådelser m. m. emot Swedenborg och emot dem som läsa hans skrifter; emot dem nemligen, som lika med tröstskriftens anonyma författare finna i dessa skrifter en allvarsam ledning till andlig upplysning i den S. Skrift, till owillforlig undergifwenhet för den Allsmäktiges och Barmhertiges oinfränkta styrelse, och till upprigtig och innerlig tillgifwenhet och kärlek till sina medmenniskor, så skulle han säkert utgjuta och använda sina skrifs och tryckningögåfwor åt mera lönande håll, och till mera behöflig rättelse, och finna hwad hans frid tillhörde; men nu är det fördoit för hans ögon.

Denne Swedenborg kan icke, och de som på anförda sätt läsa hans skrifter, wilja säkert icke förswara sina tänkesätt med wapen, sådana som Gransfaren brukar. De anfälla aldrig andras meningar, de lyda Hans lagar, som sade: älska edra öwänner, beder för dem som göra eder skada och förförlja eder, hafwer frid med alla menniskor, så wida till eder står. De följa hans exempel, om hwilken det heter: när Han bannades så bannade Han icke igen, de säga och mera, som David: Herren hafwer budit honom banna. Det wapen de nyttja gifwer seger som öfwerwinna werlden, Tron på den magt som endast förmar, emot hwilken all annan magt för intet räknas. Han skapar mörker, Han skapar ljuset, Han säger till solen, så går hon icke upp, Han förseglar stjernorna. Wulfaner äro Hans händers werk, och Tigren och Krokodilen och de grymmaste djur härja på Hans befallning.

Från jordens stoft till Himlars Himlar,
Allt hwad som warelse har fått,
Allt hwad i wida rymden hwimlar,
Allt är Hans werk, och allt är godt.

Sw. Ps. B. N:o 18, v. 2.

Det måste gå,
I allting så,
Som Honom det behagar.

Sw. Ps. B. N:o 254, v. 1.

De som med denna tro, (och jag talar icke om andra), läsa och älska Swedenborgs skrifter,

de weta sin dom, om de kalla sin broder du, däre! de weta att hwar menniskas tänkesätt äro heliga för Honom och för dem sjelfwa. De weta att menniskan kan intet taga utan det warder henne gifwet af Herren, icke ett begär en gång, icke en tanke. De weta således att samhällslagar böra lydas, såsom ifrån samma Herre utgifne, och att brottslingar följaktligen böra straffas och dygdige belönas af våra samhällen.

De som med denna tro kunna, eller rättare få med saktmodig ande jemnföra andras tankar med sina och derigenom upplysa och rättat sig sjelfwa eller dem, tacka Honom ifrån hwilken all gåfwa kommer, öfwertygade att ingen tror det som Han wet vara osanning och lögn; men också att inga förakttringar, inga hänsöjen, inga hädelsernamm. m. kunna eller böra förändra någons innerliga tänkesätt.

Skulle Gransfaren kunna tillåta fördomsfri och lugn jemnförelse med dessas meningar, så skulle han snart finna, att de frön han utsatt, äro frön till tistel och törne, af hwilka aldrig hemtas dröwor och fikon. Han skulle finna, att byggningsmänner icke sällan utan granstning bortkasta den sien, som ehuru icke till hörnsten duglig, lik wäl med förman kunde användas i Tempels murar. Han skulle finna huru inconsequent det warit att äfwen i samma blad N:o 25, 26, 27, äfwa för frihetens; hejgd i tänkesätt och tryckning; men öfwa och bidra till twång om icke till wärre för Nollgleusa meningar, som med hans icke öfwerensstämma.

När jag läser ofördragssamma skrifter, som förddamma andras meningar och åspöningar, som innesluta dem i seftfångelser, och med några lediga penndrag tro sig kunna förstå dem, så kommer jag ihåg wärdet på Johannis Öfparen, derförde att han war af olika mening med Herodes, huru denne bannat och fångslade honom och huru Johannis hufwud föll för Herodis dansande dotter, och hwem tackar icke den Högste, som nu mera icke lemnar sådan magt åt Christina menniskor, åtminstone icke inom wårt lyalliga fädernesland, der ulfwen kan bo tillsammans med fåret och Pardnen ligga bland bi, och barnet stinga sin hand i Wasstifens kula.

St o c k h o l m,
Alméns & Granbergs Tryckeri.

Onsdagen den 25 April 1827.

Några prof på arten' och beskaffens-
heten af Consistorialstyrelse.
(Slut fr. N:o 32.)

Här må wi något litet afbryta berättelsen, för att efterfinna om Consistorium i detta fall, så som Försvararen påstår, rättligen försarit. Hos Consistorium war, det kan Försvararen sjelf icke neka, anmält att o'agligheter woro från båda hållen begångna. I den händelsen bjuder lag, att målet borde till werldslig rätt hänslutas, för att der skulle ständigt blifwa utredt. Consistorium åter bestbt, (enligt hwad handlingarnes omslag tyckes förete, utom behörig öfwerläggning och wid den fördt Protocoll) att denna undersökning borde ske wid en extra sockenstämma: så mycket mera oformligt, som de beswär Magister Lundborg och hans fem allierade ansökt, innehålla sådana omständigheter, som sållo Walförättaren, ContractsProsten S. Alf, till last, öfwer hwilka han — icke blott i en sedermera af Consistorium infordrad skrift — utan genom conferens med de beswyllande, bort sig så förklara, och han forterade icke under Torpa, af en närboende pastors hållna sockenstämma. Således i sjelfwa beslutet om en sådan, war redan en afwikelse gjord från det rätta; men denna blef så mycket större, då dertill bestbts att endast de å ena sidan skulle höras. Det gifwes en urgammal, till ordspråk öfwer gånge och alldeles oemotståndlig juridisk regel: audiatur et altera pars, och den, om också ingenting annat, borde hafwa anwisat Consistorium att låta höra ej blott de å ena sidan klagande, om det verkligen warit Consistorii verkliga affigt att så sanna förhållandet utredt.

Nu hade desutom Magister Holmberger och med honom twänne Torpa församlingsboar, anmält att o'agligheter öfwen ifrån andra hållet blifwit försökta, och förbehållit sig att dem så bewisa. Men — säger Försvararen — "Holmbergers skrif- ter innehålla icke någon enda speciell anmärkning hwarken mot personer eller afgisna rbfster." Det är sannt, en sådan fanns icke i Magister Holmbergers första till Consistorium ingisna skrift, emedan han ingiswit den endast i supposition, att Magister Lundborg skulle klaga, och endast i den händelsen wille han något angiswa, på de sockneboar, hvars Sjätasörjars han annars skulle blifwa: en delicatese och samwetsgrannhet, för hwilken hwarje annan, än Consistorium, måste hålla Magister Holmberger räkning. Hurwid Magister Lundborg verkligen skulle klaga, kunde han på förhand icke weta, och således kunde han också, endast på förhand, förbehålla sig sin rätt. Då han erfer, att en sådan klagan ingätt, att i anledning deraf en slags undersökning skulle hållas, då inlemnades verkligen en af elwa personer ingiswen skrift, i hwilken wisa bestända anmärkningar mot de till Lundborgs förman afgisna rbfster uppgäfwo. Således war nu här "ett bestämt rubricerat factum," och Consistorium behöfde således icke företaga en sådan "i lag förbjuden inquisitorisk rättegång," som des stora samwetsgrannhet så mycket fruktade och affsydde. Men detta bestämt rubricerat factum fick såsom sådant gälla, den af de elwa underrednade skriften blef af Ordföranden i sockenstämman icke upptagen, emedan han af Consistorium fått sig föreskrifwit att endast

höra Lundborgs parti — hwartill wäl Consiſtoris
um, kan man tänka, lärer hafwa haft ſina ſkäl.

Conſiſtorium hade nemligen förordnat Proſten
Magiſter Wikblad att hålla den extra ſockenſtåms
man, hade förelagt honom att endast inhemta upp
löſningar af de innewånare i Torpa församling,
ſom veterat på Magiſter Lundborg, och på förhand
uppgifwit åt honom frågorna, hvilka han gjorde på
det ſättet, att det factum man önskade upplyst förſt
relaterades, och ſedan tillspordes någon af de röstlan
de, om det icke gått ſå till eller ſå förhållit ſig.
På det ſättet kom man, att från liſtan öfwer de
på Holmberger röſtande, ſå utſtruket ett och ett
halft hemman Tranberga, emedan Herr P. M.
Spaak — ſom, wid walförättningen diſponerade
hemmanet, och mot hwarſ rättighet då ingen in
wändning gjordes — ſedermera blifwit från nämns
de egendom ſkiljd. Vidare för två niondedelar i
ſäteriet Kolma, emedan egarens förmyndare, Provi
ſor Namſell, blifwit ſkiljd ifrån — men ännu, då
walet förriktades, icke aſtrådt — förmynderskapet.
Samt att ſlutligen röſten för ett halft mantal Hög
lycke, för hvilken egarens ſon icke tillåts att röſta,
emedan hans framwiſade ſullmakt war olaglig, å
terſtälldes Magiſter Lundborg, af det ſkäl, att ſonen
med wittnen hade ſtyrkt det af ſadren erklända upps
drag, att röſta på Magiſter Lundborg. Swarnes
deſt och, med en rättad miſſummering af röſters
nas antal, man kom derhån, att åt Lundborg ſka
fa en tjugonie ſtuckionde-tvåändels röſts öfwerwigt,
i anledning hwaraf han förklarades berättigad att
erhålla ſullmakt.

Då Magiſter Holmberger och åttifilliga på ho
nom röſtande innewånare af Torpa församling,
härmed icke ånåddes, utan öfwer detta Con
ſiſtorii beſlut anförde underdåniga beſwår, ſökte
Conſiſtorium att förneka rättigheten dertill, med
förögifwande att han, Magiſter Holmberger, för
ſummat bilägga ſullmakt till beſwårſkriftens för
ſattande — den kan nemligen ſelf uppfatt och blott
genom en annan lärtie intemna — deſt med föres
gifwande, att han begärt att återſå förſuten tid
till beſwårſanbranden utan att hafwa erlagt den
wid ſådana tillfällen i lagen påbjudna borgen.

Lägger man nu deſa anförda omſtändigheter
tillhoppa, lärer det vara påtagligt, att wir icke u
tan ſkäl gifwit detta mål den rubrik, under hwil
ken wi, för någon tid ſedan i denna wår tidning

nämnde det; ty för människors ögon kan det ej ſy
nas annorlunda, än att Conſiſtorium handlat med
beſtäm d gifwen partiſkhet emot Magiſter Holmber
ger, och det i troſts af både all billighetskänsla och
författningar. Deſa har icke allenast Kongl. Be
redningen ogillat Conſiſtorii förſarande *) utan öf
wen Kongl. M:ts höga rättwiſa näſtan i alla
puncter förkaſtat Conſiſtorii beſlut och förklarar
”Apologiſten, Theol. Candidaten, Magiſter L. M.
Holmberger, ſåſom den der fleſte röſterna wid ofta
berörde Kyrkoherdeswal undfått, berättigad att hos
Conſiſtorium i Linköping erhålla wederbörlig ſull
makt, att wara Kyrkoherde i Torpa Paſtorat.”

Författaren till deſa rader får alls icke i för
hållande till någon af de i detta mål inwedlade
perſoner, men likwäl har han, och med honom ſå
kert hela allmänheten, af innerſta hjerta glädde
ſig öfwer denna Kongl. M:ts nådiga dom; icke af något ſlags annat intereſſe, än det patrio
tiſka, att ſe rättwiſan hafwa ſin raka gång; att ſe
det godtycklig myndighet, nepotiſm och intrig icke
ohämmade ſå råda, emedan ingenting mera styrker
ſamhållsbandet, än erfarenheten af att öfwen den
ringare får njuta ſin rätt emot den mäktige, och att
lagen är för alla. Öſynnerhet är det högligen wig
tigt, att detta drabbar dem, hvilka af ſitt kall äro
hånwiſte till en närmare bekantſkep och ſyſtelfälte
ning med den bok, i hvilken det gudomliga budet
ſår tecknad: ”I ſkolen icke olika handla i
dom” (2 Moſ. B. 19: 35.) De kunna ſåledes icke
förebåra ſig wara ofunnige om ſin högſte Herres
wilja, och hwad den är wård, ſom känner denna
wilja och icke handlar dertefter, det wet hwarje nyſ
ordinerad Preſt noga att ſäga öf, ſtulle' då en
Måſtare i Iſrael! — icke weta det?

Enligt wår innerligaste öſwertyggeſe är en
Kyrkoherdes kall, det heligaste, ädlaſte och wigtigaste
af alla. Han har att, med lära, förefyn och oaf
lärligt bemiddande befordra ſina åhörars tillwert i
Gudsfruktan, kunſkap och goda ſeder. Han har att
ſåſom en ſeder råda dem i alla deras angelägens
heter, warna dem, då de äro nära att fara wiſe!

*) En högaktningwård ledamot af Kongl. Beredningen, Herr
Kammarrätts-Rådet och Riddaren Willberg, ſkäl, i
detta mål hafwa till Protocollet anfört ett alldeles måſter
ligt uttalande, lika utmärkt af ſak-kunſkap ſom rättſkänsla.
Det är ſåda att det icke kan göras allmänt.

uyppmuntra dem att göra det goda och, med kras-
tiga ord bestraffa dem när de handla orätt. Med
ett ord, han skall vara läraren wid deras ofunnig-
het, tröstaren wid deras bekymmer och deras förtrog-
naste och tillförlitligaste vän wid alla tillfällen. Men
detta kan han omöjligen vara, utan att hans sock-
neboer med den varmaste wälwilja, det sannaste förs-
trände mottaga sin Själaförjare. — För att, från
denna allmänna betraktelse återkomma till det spe-
ciella fall, som föranledt den, kan Magister Holm-
berger, wid sin inflyttning i Torpa Prestegård, gö-
ra räkning att på detta sätt blifwa emottagen?
Kan han det åter icke, då är det klart att mistros-
ende och half harm skall råda mellan honom och en
del af hans församlingsboer, men om förhållandet,
det wi icke tro, så skulle blifwa, hwem drabbar för
dessa yttrande utlösa?

Recension.

Tankar om Syndafallet. Stockholm, hos
E. Deleen, 1827. 167 fidd. 12:o.

Sådan är titeln på en liten nyss utkommen skrift,
som både i anseende till sitt innehåll och sin form
tyckes lofwa en wiß märkwärdighet. Denna form
wisar sig, nämligen dialogisk. Några få manliga
fanningswänner — heter det i inledningen — för-
bundo sig att en wiß aston i wedan sammanträs-
da, för att meddela hwarandra sina meningar, skrift-
lig eller muntligen, i filosofiska och religiösa
ämnen, med uteslutande af allt hwad som kunde
angå närwarande tids politik eller statskonomi,
af all försmädelse och af all anledning till lärtfins-
nighet och löje på andras befohnan. Resultatet af
en sådan astons öfwerläggning föregiswas dessa Tan-
kar vara, under hwilkas yttrande Interlocuteurer-
ne icke egentligen tala med hwarandra, utan ef-
ter hwarandra. Likaså är här icke egentligen frå-
ga om den filosofiska betydelsen och evidensen af ett
människans fall, utan om sättet att förklara och
tillämpa den Mosaiska berättelsen om Syndafallet.
Om Rec. icke alltför mycket mistager sig, skulle förf-
fattaren här åsyftat att framställa de olika mening-
gar öfwer detta ämne, som bysas af en orthodox
Lutheran (här representerad af en, kallad Gasberg);
af en Swedenborgare, af den strånga observansen
(kallad än Windflyt, än Windklyft); an, än

gare af den uteslutande Allmagtsteorien (Af godt
och Wismark); af en Skeptiker (Eldblom); af
en Hernutare (Ekman); af en som tyckes stola gälla
såsom Filosof (Mörkelius); af en något friare
tänkannde, förnämligast moraliserande lutherisk Theolog
(Cornander). För öfrigt hwad uttrycksfättet an-
går, är det ungefärligen hos den ena sådant som
hos den andra. Resultatet af denna dialog är an-
nars: att Själens frihet att wilja och tänka ibland
människor är oförneklig men att frihet att göra
hwad man will emot Gud, eller en frihet af Gud
oberoende, innebär en orimlighet. Widare, att säte-
des syndafallet är liksom allt annat, af Gud beslutet
och genom Hans allmagts inwerken verkstättat, wä-
det att människan må intråda i samhälle, lära sig
wetenskaper och konster, men frambrallt, under Guds
ledning, komma till erkännande af sin kraftlöshet
och sitt beroende.

(Inlämt)

En Tidningsredaction*), som ingalunda gjort sig
känd för någon afwoghet mot Nordamerikanska fris-
taterne och deras "institutioner", råkade för någon
tid sedan att, i en slags recension af Coopers på
Svenska öfversatta Roman Spionen i all mens-

*) Stockholms Posten för den 12 Mars detta år säger sig wis-
serligen icke wilja "förswära eller ens ursäkta" slafweriet i
Nord Amerika, men framställer deremot denna "sakt" såsom
"en tradition, för hwilket ord man i våra dagar affekterar
så mycket wördnad" (och hwars användbarhet Stockholms
Posten nu också inser) "ett arv från fäderna, som man ej
så lätt kunde afstudda sig, och som man, en gång bibehållet,
ej kunde upphäwa utan att förnärma eganderättens helad;"
hwaraf följer att slafweriet, åtminstone i de wälsignade Nord
Amerikanska fristaterne, skulle existera med moralisk och nä-
stan fysisk nödwändighet, samt att denna del af deras "In-
stitutioner" alltså alldeles icke behöfde hwarken förswära eller
ursäkt; hwarföre också, enligt Stockholms Postens öförgrip-
liga mening, "nit för de swartes emancipation" är en räck-
mantel för "harmen öfwer de hwites frihet." Man ty-
ser wid tanken, att dylika liberala tänkesätt torde till men-
lighetens wandra och alla rättfämnade Nord Amerikaners
gränslösa ifrågasättande af slafweriets afkastande i deras
fädernesland som i andra delar af nya werlden, hwilkas sam-
hällsstånd litwät icke blifwit så frekvent, som förenta
staterna, utbasunadt såsom "byggt på universella och phi-
losofiska principer, mer än något annat."

öfshet fölla det omdöme, att den Amerikanske författaren imiterat Walter Scott. Ett sådant blaspHEME mot det heliga Amerikanska namnet, mot kärnan af allt hvad republikanskt heter, skulle naturligtvis af Argus III på det eftertryckligaste beifras. Lik midelnaren i Rållborgarnes Ardnika, hwilken, då han hörde en så kallad stadsgök tåfla i sång med en Konglig gök och med innerlig förtrytelse märkte, att hans gök, kom till korta, uppsleg i ett tråd och hjälpte sin landsman så länge gala tills rojalisten blef öfvervunnen, upplef nu Argus i vredesmod på sina stitiliska styttor för att med egen originalitet ersätta, hvad som möjligt kunde brista hos Amerikanern, och följden blef att den arma recensenten fick jemmertigen fitta emellan. Af en sådan wärnagel afsträcketes likwäl icke Kometen att kort dertill förråda tänkesätt, som, för att nyttja ett classiskt *) uttryck, "höga eller åtminstone högst obetydligt" skiljde sig från dem Recensenten yttrat. Dock fann Kometen sig föranlåten, såsom lejonet i "djurens rangtwist," då det bestyldes tänka lika med muswaden, att förnämt tillägga: "men på bättre stål. Wi wilja nu lemna dessa stridigheter och dessa öfverensstämmelser derhån, för att wisa huru den Franske utgifwaren af Oeuvres complètes de M. Cooper Americain uti sin "Notice sur M. Cooper & ses oeuvres et sur la littérature Americaine" framställt sina åsigter af saken. Efter en inledning om de stridiga meningar, som i England dela opinionen, rörande förenta staternas moraliska, politiska och litterära tillstånd, erkänner utgifwaren att "en général l'opposition anglaise exalte assez volontiers les progrès de la civilisation, en Amérique, sinon par conviction, du moins par système." Han tillägger vidare: "la langue des Américains étant celle de l'Angleterre, les auteurs de la mère-patrie ont dû leur suffire quelque temps, et plus tard, quand le génie de leurs propres concitoyens s'est essayé à produire, ils ont dû nécessairement commencer par des imitations." Uti en på det hela berömande exposé af åtskilliga Coopers romar

*) Ordet tages här i widsträcktaste bemärkelse, då dermed förstås hvad som stöder sig på en stor auctoritet, t. ex. på Argus III, icke uti den inskränkta och mindre wiktiga betydelse, enligt hwilken man nyligen hört den äldste författaren till tiraden "det finns en Gid, Tyrann!" o. s. w. ända till "Barbar!" kallas "afgjordt klassiskt."

ner uttrar utgifwaren bland annat: "C'est sir Walter Scott qui a évidemment formé le talent de M. Cooper." Långre fram: "M. Cooper nous a révélé son vrai talent dans L'espion; c'est un roman national, dont le cadre est heureux, la fable intéressante et les détails neufs et amusans. L'auteur n'y a pas imité seulement Walter Scott romancier mais encore Walter Scott poète; car son Washington joue dans L'espion un rôle qui rappelle l'incognito du roi Jacques dans la Dame du lac." Så uttrar sig den Franska utgifwaren, utan att tro sig derigenom i ringaste mån nebfatta det litterära wärde, som efter en öwådlig uppskattning, wankligen tillerkännes Coopers arbeten. För öfrigt tyckes hela "Noticen" icke wara fri från den gängse fördömen, om en särskilt så kallad Nordamerikansk litteratur. Likasom ett land kunde hafwa en egen litteratur, utan att hafwa ett eget språk. Litteraturskullens riken äro icke af denna werlden. Deras ömråden kunna hwarken inkräktas med bajonetter eller delas genom politiska revolutioner, och deras gränser bestämmas icke genom fredstraktater. Så länge Engelska språket är det rådande i de Förenta staterna, måste äfwen deras litteratur förblifwa en integrerande del af den Engelska, oaktadt all inbördes jalousie de respectiva länderna emellan. Wäre icke så, huru orätt hade man ej att t. ex. tala om "Tyfka litteraturen." Det borde ju heta den Preussiska, den Sierrikiska, den Bayerska, den Saksen-Weimariska, den Saren-Coburg-Saalfeldska, den Saren-Hildburghausiska litteraturen o. s. w.; all distinctioner, som hafwa den "calamiteten" att icke wara "baserade" på språkbruket.

Men om olika distinctioner i afseende på Engelska litteraturen, endast såsom ett echo från utrikes ort i ett eller par Tidningsblad härstädes omträffats, så får man likwäl derutas icke sluta till brist på inhemsk originalitet, i fråga om enahanda förwändhet. Äfwen hos oss, i allmänt tryck, har man, efter den politiska skilsmessan från Finland, sett flere i detta land på Swenska språket utgifne och till och med efter Swenska mönstre synbarligen bildade litterära alster, antingen alldeles icke eller också med swårighet blifwa räknade till Swenska litteraturen. Utan att wilja förspilla en droppe lidit för att tillfransa moderlitteraturen dessa utrammariska produkter, kunna wi likwäl icke innehålla den anmärkningen, att om man till namnet will flykta wa litteraturen, bör man äfwen så flykta hwar som språket, hwilket t. ex. sett med Danstän (Danstän och Norrstän) en distinction, som, om den än icke winner burskap i den litterära werlden, likwäl har den fördelen att i wikt afseende wara consequent.

Stockholm,
 Elméns & Granbergs Tryckeri.

R o m e t e n.

N:o 34.

Ördagen den 28 April 1827.

Strödda Underrättelser.

Delenschläger har författat tvänne nya skådespel. Det ena: Flugten af Klostret, det andra, Væringerne i Miklagaard. Det första är till sin idé hemtadt ur hans Roman, En I Sydhafvet, lämpadt efter Mozarts musikk till Così fan tutti. Det sednare är ett sorgespel, högst matt och utan karakterer, ehuru författaren låter förstå, att karakteresfildringar à la Shakespeare just äro hans starka sida. Att personerna siga fram och säga, liksom protogen hos de gamle, jag är Helena, jag är Drestes, jag är en råf, jag är en bos m. m.; det anser Delenschläger för karakterer. Dock, när vi hos denne utmärkte författare anträffa sådant, hvad skola vi då säga om våra fleste inhemsta tragedier, som icke en gång i en prolog mågta säga, hvad de ernä föreställa!

— Att den allmänna farfoten, eller de så kallade nervösa febrarne, äsven utom hufvudstaden gbra oersättliga förluster, och sprida sorg i så mångt hus, vittna nedansföre warande Berser öfwer en utmärkt skicklig och aktad ung lärde, hwilken i sina bästa dagars ålder slutade sitt lif. Genom wakan de wid en sin wåns sotsång ådrog han sig en nervfeber, som lade honom i grafwen. Wi insföra båda poeme:ne:

Wid underrättelsen om E. D. Wices-Bibliothekarien och Gr. L. Docenten. Herr Magister Jacob Fares ddb. *)

Wännerna klaga från Lund, ty ddben är lds bland dem alla,
wandrar från hus och till hus, plochar det kåraste ut.

Fader lägges på bår wid qwidande twillingars wagg,
Fästman ryckes från brud, sonen från gråtans
de mor.

Darrande bopnar min hand hwart bref: hwart bref
är en Jobkpost,
gömmes blott tårar och sorg under det swarta signet.
Redlige Jacob, du ock! Din Jacobs-stege till
himlen

Steg du för tidigt uppå, kunde wål stannat hos oss.
Eidens werlande spel mot det ewiga allwar deruppe,
jordens det grönskande böpp gaf du mot himlens,
det blå.

Bytet är godt, wi weta det wål, men äsven här nere
borde i glädje du trists, får som du war för
en hwar.

Alla wi ålskade ju det redliga sinnet, det fassa,
färdigt att lefwa ej blott, färdigt att dö för en wån.
Såkrare, sade wi oss, graviterar ej jorden till solen
än till Andarnes sol, än till det Rätta hans själ.
Alla wi ålskade ju den blyge som gömde sitt wårde,
som i förseglade hwals Konungar gömmer sitt guld.
Flården, så sade wi oss, predikar sin wisshet på
torget,

den som det djupare wiss, tänker och tiger och hör.
Dock — ej teg du allsjemt: när det gällde att säga
hwad rätt war,

eller förbömma en lögn, eller förswara en wån,
herrligt du lågade opp, och som Zacharias i Skriften,
sick du din slamma igen, talte profetiska ord,

Wiss du — du minnes det wist, ty de salige
kunna ej gömma
hur i ditt fädernehus — ack! det war länge
ock mitt —

genomläsning, har Redaktion tyckts sig kunna låta det gwarsta.
Att wi ej lånat från Journalen torde kunna inses af
det prem, som följer nedansföre detta.

*) Sedan detta poem redan war uppsatt, besanns det infördt i Allm. Journalen. Men då en god sak tillåter mer än en

glädlig förtrolighet satt och språkade qvällen is
genom,

Knäppande uret allen wiste hwad aftenen led.
Själ meddelte sig själ, och de wingade orden, som
sjärlar,

sommarens broliga barn, swärmade fria omkring.
Då i vår wänliga krets satt du, lik lugnet i solken,
yngling till åren, men man både till hjerta och själ.
Allas förtrogne war du, men Födräbrarne war du
på en gång

hjärtlig och wördande son, hjertlig och tänkande wän.
Lyätliga dagar war det, tryggt stod det älskade huset,
fylldes af glädje och hopp, nu är det öde och tomt.
Antipodernas land, de kopparfärgades, håller
dottren hos sig, hon har natt när det är dager hos oss.
Henne och suckande Far werldshafwet ligger emellan,
att! men ett djupare haf skiljer dock honom och dig.
Trösten för åldriga dar, förhoppningens krona i
slågten,

nu är hon fallen till jord, löfwas ej mera igen!

Se, det stundar till vår, och lärkan i blånade sjuvar
sitar sin påfä igen, sjunger uppståndelsens psalm.
Upp står lifwet på nytt, det blir grönt på Helgo-
nabacken,

knoppar på gungande gren swälla som ynglingens
hopp.

Backen är herrlig att se, det är hatten som Lundis-
ska Flora

fäller på flygande hår, smyckar med blommor
och löf.

Backen är herrlig att se, han är full med minnen
och dikter,

Abfalon, Soro och Finn skymta bland fluggors
na der.

Fader, will du ej gå på des höjd och städa hur solen
sjunker i wågorna ner, helsar till fremmande land?

Moder, will du ej se hur ödd Förgätmigej öppnar
ögonen åter, de blå, östkar ur musslen igen?

Hwarför dröjen I så? I aften kommer ej Jacob,
fordom han följde Er dit, nu är han gången sörut.

Wandren likwäl, I enslige två, det är skönt till att
wandra

mellan de stammar man satt, som bland de glas-
da man gör.

Qvällen, med wingar af guld, har lagt sig och
hwar på sundet

som ett öddeligt hopp hwar på graswen ännu.

Stjernorna tändas i rad till aftonsängen i himlen,
tänken att sonen som gått blickar ur någon af dem.
Tänken han ser på Er sorg i parken, men sönare
parker,

Helgonabackar hos Gud, hålla den wingade qwar.
Wandren så gråtande hem, och slumren, i wän-
tan att Drömmen,

hålfsten en tröstande dikt, hålfsten en saningur syn,
Ställer den saknade fram för Er sång: han les-
wer, han talar,

lyfter på hand och på kind, wänlig och sälla
som förr.

Dock, när den nattliga syn, den låra, blir utes
för alltid,

detta är tecknet för Er; glädjens, ty dager är när.

Esaias Tegnéér.

Wid E. O. Vice Bibliothekarien Magister Jacob
Fares begrafning den 3 April 1827.

Isken Du till nya werldar for,
Ödte Dig ett guldbland öfwer hafwen,
Der som jordens sol går ned. Der bor
Ett Elyfiskt släkte bortom grafwen.

Guldet, ej bemängdt med jordens grus,
I Guds Stad ifrån kupoler skiner,
Perla är hwar port, Guds Lam des ljus,
Och des grund är lagd utaf rubiner.

Kort war färden. Hastade det så,
Då behöfde Du minuten spara.
War Ditt mått så knäppt, ej under dö,
Att i frid en stund Du wille wara.

Hätsk på allting uselt, som Du war,
Intet under, att Du Flården flydde,
Walde Dina Greker och Din Far
Framsfor Lyktan, som Du redligt flydde.

Derför war den affedslyst så lång,
Derför stod du qwar så slum på stranden,
Då på jorden Du för sista gång
Hade tryckt den systertliga handen.

Girigt bråd Ditt äga hvarje rad
Från de älskade, sen de försvunna,
Och den vida världens minnesblad,
Ät! från dem de fista, som Dig hvarno.

Vänskap var Dig helig, var Dig dyr,
Kostade det högsta meniska gifvet.
Det Du annars, vänskapens martyr!
Flitigt sparde, gaf Du henne: — lifwet;

Utsög dödens gift ur älskade bröst,
Dette broderligt: då ej Du kunde
Vännen fråsa, dock till sorglig tröst
Dö med honom Himlen Dig förunde.

Ej passadwind eller genius
Från Din kust till oss med budskap länder,
Hur Din Plato, Din Herodotus
Log emot Dig på de fjerran stränder.

Ku ej morgonrodnan vindar här
Till ett hemlands skugga Dig tillbaka.
Ljusst var hemmet; ljusware är der
Ewigt gröna palmers ro att smaka.

Mins Du än hwad här Du lemnat qvar?
Dricks der så djupt ur himlakällan,
Att Du glömt hwad lifwet ljusware har?
Går här ingen dufwopost imellan?

Ser Du wäl den tår, som saknadsfull
Suktar Fadrens, suktar Modrens äga?
En förhoppning hälla De i mull;
Dock — De ha den åter i det högga.

G. Tomander,

Sorgspelet Othello.

Sett af våra Rumror nämndes, det wi fram-
detes skulle närmare utveckla våra åsigter öfver
Othello; dels med afseende på originalet, dels
och med häntydning på den för Kongl. Swenska
Theaterns räkning öfversatta och omarbetade. Vi
gå nu att uppfylla detta löfte. Öfver så ämnen
hafwa wäl tankarne varit så delade, än gillande,
än absolut förödmuande, som öfver denna tragedi.

De, som hyst den senare tanken, hafwa troligen
grundat sitt omdöme, som det tyckes, allena på den
Othello, hwilken på skådebanan här blifwit gifwen,
och som wiserligen genom förändringar fått sina
widunderliga ställen; dem wi nedanføre skola an-
föra; men att med Granskaren påstå öfversätt-
ningen wara travestierad kan allenast härflyta från
en inskränkt het, som ej förmår bedömma det rina
gaste i estetiska ämnen. Saken låter sig dock för-
klaras, ty travestierad betyder ut och inwänd och
Granskaren kan aldrig se något föremål annat än
in och utwändt, såsom sjelf icke warande något an-
nat än en bild af en travestierad Dagblads-
skrifware.

Othello är bland Shakespeares Tragedier nå-
stan egen i sitt slag. Man igenfinner icke här den
na trollmagt öfver andarnes werld, der hans rika
inbillningskraft så ofta användes för att göra den
tragiska effekten så mycket djupare och betydelseful-
lare, icke denna inblandning af episodiska uppträd-
den och komiska elementer, hwarmed han gör sina
skådespel till trogna representationer af det förwit-
rade människolifwet i alla sina mångfaldiga omver-
lande brytningar. I skålet har han i Othello slus-
tit sig inom en trängre krets, för att lifsom med
ett enda jettsteg gå sitt mål till måttet, för att lif-
som med en poetisk anatomi framwisa alla de fibrer och
nerver af människohjerstat, på hwilka lidelserna kunna
verka. Härigenom har det lyckats honom att fram-
ställa för våra ögon den mest djupsinniga och upp-
skakande tafsia af det sinnliga begärets nära släkt-
skap med brottet, den tros och länstoberds-wade es
goisomens magt, som går att förskida all kärlek, ro
och lycka. — Shakespeare har så wäl för att anty-
da sin agtning för den föråblade menfligheten, som
för att gifwa en allmänt begriplig förklaring öf-
ver möjligheten, att genom den swartaste af alla
passioner blifwa så wilddjurigt brottislig, målat sin
Hjelte, såsom en Neger, således en son af det
heta luststreck, der en glöddande sol frambringa icke
allenast de grådeligaste rof djur och de för-
skräckligaste gifter utan äfwen i människans
blod giuter en sinnlighet och en hetta, som äf-
wen slår ut i det yttre och bränner huden svart och
gör daat wilddt flammmande.

Betränka wi detta, så torde wäl lätt kunna för-
klaras den sarsansfulla swartsjuka, som hos denna
Neger upplägar, och det i ett starkare mått och i

en högre förblindelse, än wi Nordboer äro wana att föreställa oss.

Men Shakespeare har äfwen tecknat denne sin hjetle, såsom tidigt anländ bland sedliga menniskor och under en strängare borgerlig ordning, der hans ursprungliga wildhet blifwit laggd under tygeln af Christendom och bättre efterdomen. Dersöre framträder också det ädia hos Othello och är öfwerwälgande så länge ingen tillfällighet uppskakat hans Afrikanska natur, och wäckt den wilda passionen i sin rofdjurskula ur sömnen. Som en utmärkt tapper krigare, en omtänksam fader för sina underhafwande, drager han till sig wårt odelade bifall genom sin dygna, konstlösa, storsinniga karakter, det håfsta i hans öfjelser och det öfbliga i hans föresatser.

Iago åter är sjelfwa den personifierade ondskan, den mest illsluga hof. Kall och beräkande, bestämmes han blott af de mest egoistiska motiv, föbragande och nästan hatande alla menniskor utom sig sjelf, otillgänglig för all sympathi, all kärlek och wännskap, utan tro på qwinnoöygd, öfwerträfflig i list och förstållning, ser han blott det swarta i allting, förmår taga hwilken skepnad som helst. In är han krypande, än stolt, än bitter, än smickrande, allt efter behovet och omständigheterna. Under allt detta wet han dock alltid, bibehålla sin wärdighet. Hans ränker äro med det skarpare förstånd, den stidligaste beräkning anlagda, och dersöre, ehuru mycket den moraliska känslan affstyr honom, lykselsätter han på ett utmärkt sätt eftertanken och förståndet. Med lika säker consequens bereder och utför han sina planer ända dertill, att äfwen hans tal är afmått, hwaraf låter sig förklarås de bittra utfall och de råa uttryck öfwer könet och deras förhållanden, som han ej sällan framkastar. Anledningarne till alla hans ständligheter ligga icke, som Stockholms Posten föregifwit, blott i lusten att "rofsa åt sig något guld" utan dels och förnämligast dersöre, att Othello föbrdragit Cassio framför honom till befördran, och emedan han mistänker honom hafwa stått i ett förtroligare förhållande, än sig borde, till hans hustru, hwartill äfwen kommer den hänande lusten att drifwa gäet med Rodrigo, den han föragtar. Slutligen böra wi erinra oss, att han war bördig från ett land, der dylika karakterer, fast ej i så hög grad förfräckliga, ej sällan låta sig framwisa.

Men har Shakespeare i Iago framställt en bild af den swartaste elakhet, så har han åter i Desdemona tecknat den renaste öfku. Hela hennes karakter är idel hängifwenhet för sin man, i hwilken hon förålskat sig, icke för hans figur, utan af beundran öfwer hans tappra bedrifter. Hon är wäl icke att förlikna wid någon af de betydelsefullare qwinnocharakterer, dem Shakespeare uppställer, men hon är en tåk blomma, hwaras hela wäsende utgöres af glädje, öfku och kärlek. Det enda felsteg hon begått, är hennes hemliga giftermål med Mohren, hwilket dock, enär hon för ewigt fastat sitt hjerta wid honom, är lätt förklaradt, då man erinrar sig den Venetianska adelns andryghet, som aldrig tillåt släktkapsförbindelser med så kallade parwenner. Så naturligt det är hos den äkta qwinnan, att naturligt sluta sig till den man, som såkrast lofwat henne stöd och skygd, så rörande och wäl beräkadt är det äfwen att låta just detta wal bereda hennes föderf, och den olydnad, af hwilken hon wäntade sig så mycken lycka, bestraffad dermed, att den leder till hennes undergång.

Sedan wi sökt uppställa dessa tre förnämliga karaktererne i Sorgspelet, skola wi efterse i wärd man den hos oss gifna Othello öfwerensstämmen med eller afwiker från sjelfwa originalet. Wärd da skall detta gifwa våra läsare en och annan upplysning, som ej den Swenska bearbetningen lemnat, och sålunda undanröja en och annan grundad anmärkning mot wisa partier i stycket.

De första uppträderna emellan Rodrigo och Iago, mellan dessa båda och Brabantio, samt emellan Iago och Othello, budet från senaten m. m. äro på några förkortningar när, desamma i öfwersättningen som i originalet. Scenen i senaten (ehuru der upptrådet af en sidsman och sedermera af en budbärare från Cypern, till att bekräfta nyheterna om Turkarnes krigsrustningar blifwit sammandraget till ett enda) är i hufwudsaken troget bibehållen. Desså, fast med några, icke tadelwårda förkortningar, är samtaleet mellan Iago och Rodrigo, der denna af den förre bestämmes att medförlia till Cypern, och Iago först röjer utkastet till sina djefwulka planer, troget återgifwet.

(Forts. e. a. 9.)

Stockholm,
Alméns & Granbergs Tryckeri.

R o m e t t e n.

N:o 35.

Onsdagen den 2 Maj 1827.

Något för morgondagen.

Nu mer synes det likasom höra till dagens ordning att räknas för en smickrare, en congregationist eller en Jesuit, i fall man något litet vill försöka ställa sig fram i solglansen af throner och konungaspiror. Skulle man derwid olyckligtvis våga yttra sig i en Tidning, så är det så mycket värre, mannen är då falleråd, och alltsammans ett bestämt godt, ungefär som man till kalasér beställer hos skåderbagaren kraner af ett wist pris och utseende.

Wi medgifwa wisserligen, att dessa bränns *) rötter och tackoffer åt Regenter och Furstar icke sällan varit de mest widriga och osmakliga. Ty det skall i alla tider gifwas dem, som älska att lysa stoftet, för att sedan wid tillfälle lugga i våtarna, eller öf sådana, ännu föraktligare wareser, hwilka icke blott utbreda sina kläder för den framtågande pompen och ropa sitt Hosanna, utan äfwen själswise lägga sig på wägen för att hafwa den nåden blifwa trampade. Underligt är det då icke, att man blifwit likasom flygg för dyliga profaiska **) eller poetiska

smickerfåden, att man wid första anblicken kastat dem ifrån sig, liksom wetandes hela innehållet på förhand. Nu borde dock intet ådlare, stånare och herrligare skådespel gifwas, än en nations oftrymsfäde kärlek till sin Regent och sitt Konungahus, äfwen som denne Regents och detta Konungahusets tillbaka för sitt folk. Ty likasom stjernorne, när dagen går upp, smälta sitt ljus tillsammans med solen, så borde öf alla medborgares hjertan sammansflyta i sin Konungs, utan att derföre behöfwa frukta den ringaste afknappning för sin individualitet. Ty fastän solen gått opp, stå dock alla dessa lysande punkter på fastet qwar i sina tjell, oberoende och fria.

Sällan eller aldrig har man egt skäl att föresbrå den Swenska nationen för köld mot sina Regenter. Den ser gerna, att solen lysor, och om öf, så under de Aristokratiska människetiderna, glansen war förwandlad till en blott lånad från den förswunna och nedsjunkna solen, så långtade dock alla efter dag; ty då månen har sina helor, halfwor och quarter, sitt tilltagande och aftagande, har solen det aldrig, och miråffar öf så en förmärkelse, är den snart öfwerständnen och kan aldrig blifwa total.

Efter dessa digressioner må det wara öf tillåtet att kasta en blick på den dag, som i morgon uppgår, och hwilken är war älskade Arffurstes födelsedag.

Men hwad bör wäl tungan hafwa att yttra öfwer en ännu så språd planta? Intet och mycket, allt som man behagar. Om det närwarande egro obetydligt i sitt stöte, så har hoppet med sin listiga fantasi i hufvudet, och kärleken med sitt fulla hjerta

*) I Spanien fortfar ännu brännåldren. I de despotiska staterne stå ännu rökoffersaltaren qwar, i de constitutionella stannas allenast tackoffrens i behåll.

**) Utan tillämpning på öfwanstående, påminna wi öf följande originella uttryck af Granskaren i N:o 23: "Då Hans M:t Kl. g afsteg wid Hsra Slottshwalswät, der Hans M:t emottogs af Hans Kongl. Höghet Kronprins sen, åtföljd af högre Embetsmän och frigsbefälet, och med wanlig fraktsfullhet i sticket och åttbörder hellsade folket med de listigaste och wänligaste blickar, steg entusiasmen till sin höjd icke."

ta i barmen, mycket att frambara. Vi weta ju, att för hela den Swenska nationen är denna dag dyrbar. Den återkallar i vårt minne den glada, högtidliga stund, då vår dyre Arffurske skådade ljuset. Efton och herrlig war denna stund. Då regnade de ljuswasse blommor ned öfwer Konungahus och land. Den tår, som då rann, war glädjens, war ett utflöde från det innersta af det Swenska hjertat. Den huldaste panten af kärlek, ungdomlighet och skönhet nedlades då i Sveas moderliga sköte.

Hoppet hade redan på morgonen hwistat någonting glädjefullt, och hwar och en fröjdades och kände sig lyfkelig. Man wårdade sig icke en gång om att lyfta på hatten, ty man tyckte sig för dagen wara där wån med hela werlden, ända från Excellencen, som i sin glittrande wagn i fullt traf öfwer Norrbro hastade till Konungaborgen, till de jägare, hwilka på bakpå stodo planterade, lika twänne grönkande träd, dock ej från Libanon eller Carmel.

Alla snusdosor befunnos för dagen wara öppna, så öppna, som den rymd, der dagens stjärna skrider.

Morgonrodnad glänste på alla damers kinder, och i källarsalarna en högröd aftonrodnad på wingudens ridderskap. Den hvilande kärleken hade hängt ett blomsterband öfwer hela himlen, och på desamma dansade små ljusklädda Alfver. Blisjan flurade sig ren mot stranden, och drog uppå sig en nettelidusklädnad af hwitt flum. Blomsfren stodo fulla med morgontårar. Winden kom och hwistade: kysen hwarandra och bliswen svstrar; daggers torne nedfello i gräset, lågo der som tusende speglar, ur hwilka alla en nyfödd Prins framblickade med lifliga ögon. Den tunga drän sönt ur roddarens hand, farkosten fick, liksom menniskoliswet på tidens eld, för dagen gå, hur han behagade; ingen snabbskrifwande och snabblyfande fordringsägare, ehuru det war Onsdag, syntes med någon räkning i hand, ty dagen war för högtidlig. Sjelfwa solen lekte så mildt på guldflugubåtets fönster, och hade så gerna för de byfates utlösen welat ompråglå alla sina strålar till dukater. In i sjelfwa sångelsernas natt spridde sig ett tröskande stän, och wid öddes båddarne sullo Englar och berrtorlade swetten, och gjöto omkring de stocknande blickarne en högre werlds förklaringsglans.

Alla pennor stodo ståktande i blåshornen, i otållig wäntan att så utgjuta sig, icke i små ränni-

lar, men i stora floder, hwilka skulle öfwerströmma flåder och landskaper, ja, stålla hela fosterlandet i trofulla dar under blåsk, dock utan något dränkningsystem. Sådan war dagen, och när wid kanonernas dån en blixst for igenom hjertat med den förskräktan: det är en Furste, då swärmade, som millioner foglar, otaliga hattar i lusten, då fladdrade oråfneliga lockar likt wimplar, då woro allas läppar öppnade till ett gemensamt hurra, som stöt, likt ett sorlande wattenfall öfwer blommor, genom rynden, då widgades allas hjertan, ur hwilka tråkighetens alla husgerådsfaker utbuross för att inniga det till ett tempel. Lik hjordar spridde sig hoppar af menniskor kring hwar sin husliga tufwa, under hwar sitt familjetråds skugga, till hwar sin rinnande källa. Blomsterfargarne på fruntimrens nåddufar dostade endast eau de cologne, och en hel part af liljor, syrener och narcissor hade slagit ut på deras hattar. Fiskmäskarne kring strömmen gingo som slaglod upp och ned, wände sina hwita wingar mot solen, förbrastade allt hwad småsist heter, för att uppduka nedan för bron sin middag af sprittande abborrar och glittrande gäddor. Prediknigarne till den följande morgonens Himmelsårdsfest, lågo hallskrisna. Boutefferna, efter att hafwa utgjutit sin dostande, poetiska flod, störtade sig med klang utför djurgårdens klippor, i medwettighet af att hafwa leswat nog, då de stådat denna dag. Barnet glömde sina lefkyg för att lyfna på den ljuswa nyheten, och tänka sig en liten Prins i en liten, liten guldwagga, sträckande sina spåda händer åt des lilla wagn och ryttaren på hästen, och den beskågade nötknäpparen, och så gerna, gerna hade det welat gifwa bort alltsammans.

Sådan war dagen, och skulle wäl ett år sunna hafwa förswagat minnet derutaf? Nej, wisserligen icke, och derföre wisja wi i dag återfalla med en warm och innerlig bånsta, hwad wi sjelfwe och hwad hela Swenska nationen med en så hänryckande ertelse erfarit. Och hwar och en, som är fader eller moder, känner ännu djupare, starkare och lifligare betydelsen, när ett menniskolis träder i dagen, en själ af ens egen själ, en gren af ens egen stam. Man utsträcker så glad sina armar åt det älskade föremålet, den stora werlden träder undan i ett fjerran, för att lemna rum åt den mindre i den huldaste pant, som waggas på armen, hwilket mot hjertat, ser opp med sina ögon af förgåt mig-ej, leter

med loffen, och ler med ett löje, så outfägligt, så mildt, som en engels.

Så på denna dag gick liksom en tråd genom allas hjertan; liksom perlbänd hänga de nu omkring Sveas hals, och midt uti, tassan af det älskade Konungabuset, och midt uti den åter, den älskade Arffursten.

Så talar det närvarande med friska läppar och ett klappande hjerta, hvad säger då framtiden? Den sänder sig på hoppets ankar. Blomsterfrön äro utströdda wid dess fot och dess öga blickar på dem ned med en himmelsk förnöselse. De skjuta upp. Det grönskar. Våren kastar deröfver sitt guld, månen sitt silfver och daggen sin rikedom. Spegeln af det kommande är wisserligen ännu florsbehöfjd. Men hoppets gudram glittrar dock deris genom och glasat med sina bilder väcker många lustwa, slumrande aningar. Ja wi bussa, och wi tro det: En dag kommer, då i den glädje wi njuta, en förskad uppstiger, wid åsynen af en Prins, som född af det sönaste Furstliga par, bär i sitt hjerta deras ädla dygder och stora egenskaper, en Prins, som ej känner någon wettighet, aldrig kan gilla någon orättwisa, aldrig skall missförstå det folk, hwaröfver han en gång skall herrska, en Prins, som ger sin bild i allas hjertan, som med nordens friska luststreck inandats sin Farsars hjettes kraft, med wärens lina windar sin Moders mildhet, och i sin Fader ser det dagliga mönstret af ett starksinigt snilles och ett warmt och lefwande hjetas dyrkanswärda drag, en Prins, som skall wera upp icke till en tåk ros i en nått blomstergård, utan till en ek, hwilken på sina armar bär kronor, icke tre men tusende af medborgerliga och Konungäliga dygder. Så talar hoppet och hjertat gläder sig, ty detta hopp skall icke swika.

Sorgspelet Othello.

(Forts. fr. N:o 34.)

Betydligare äro de förändringar, som Andra Akten undergått. De fem första inträdena äro på det sättet sammansmältna till ett enda, att Casio för Montano omtalar sin färd till Cypern, huru han genom stormen blifwit skild från Othello, hwilken nu nalkas, såsom Sus befälhafware, medförande sin äkta hustru o. s. w. Nästa intråde af den nyss an-

I ända Desdemona med Emilia och Iago är mycket förkortadt, hwarigenom åtskilligt wäsentligt gått bort, såsom till exempel det samtal mellan Iago och hans hustru, i hwilket deras inbördes owänliga förhållande antydes och ett ljus gifwes öfver Emilias karakter. Hon uppenbarar sig nemligen här som en wäntlig Italienska, af temligen twetydig dygd, icke utan fallenhet att begå små, elaka strek och att förtiga dem. Derigenom är också förhållandet med nåsdukens bort, snarare (på Swenska theatern har den blifwit befördrad till sjäa) förklaradt, hwaremot detta i den Swenska theaterns Othello, der denna Emilia blott ett par gånger wisar sig, och då icke talar annat än obetydligheter, förekommer nästan utan skäl och sammanhang. Desutom äro flere scener i denna akt borttagna. Så till exempel den, der Herolden infommer och kungör de lustbarheter som, till frände af Turkiska flottans undergång, blifwit förbrunnade Cyperns innewånare. Som intet drag är hos Shakespeares öfversköldigt, står detta icke eller meningslöst, ty denna proclamation motiverar det upptråde, der Iago narrar ett rus på Casio. Detta upptråde är mycket förkortadt, så att man icke kan rätt inse anledningen, hwaröfver Casio kunde förledas att afswika från sin wäntliga nykterhet, som dock inträffade, emedan han för ögonblicket öfverwäldigades af den allmänna glädjen och Othellos wälgång. Som denna scen nu framstår, är den så misslyckad, att det varit möjligt, att en Aktör, sådan som Herr Thorslow, till den grad kunde misskänna sin role, att han kommit raglande in på Theatern. Att Casio så pass skulle dricka, att hans besinningskraft förwirras och han blifwer upphetsad och lätt retad, det är Shakespeares mening; men icke att han skall wisa sig i steknad af en drucken bonde, som fotsfallen kommer från en frog. Det öfriga af denna Akt är i det hufwudsakligaste enligt med originalet.

I tredje Akten äro de trenne första scenerne utlemnade, nemligen 1:o der Casio med musthembar sin morgonhyllning åt Othello, 2:o då Casio samtalar först med Iago, och sedan beder Emilia skaffa sig tillfälle att uppvakta Desdemona samt slutligen då Othello utgår för att bese påsiningswerken. Widare saknas det upptråde, der Desdemona sänder en tjenare (the Clown) att tillkalla Casio,